

film / művészet

(a magyar kísérleti film története)

A Budapesti Történeti Múzeum és a Budapesti
Képzőművészeti Igazgatóság kiállítása
a Budapest Kiállítóteremben
1983. február 25–március 18.

A katalógus és a kiállítás anyagát összeállította:
Paternák Miklós

A kiállítást rendezte:
Lorányi Judit és Paternák Miklós

Katalógusterv:
Erdély Dániel

A kiállítás forgatókönyvét véleményezte:

Dr. Almási Miklós tanszékvezető egyetemi tanár,

Dr. Beke László művészettörténész,

Dr. Nemeskürty István, a Budapest Filmstúdió vezetője,

Dr. Németh Lajos tanszékvezető egyetemi tanár.

A bevezető célja, hogy néhány megjegyzést fűzzön a kiállításához, illetve utaljon néhány dologra, ami a kiállításból kimaradt, bár ide tartozik.

A kiállítás alcíme egyrészt a történeti közelítést igéri, másrészt a „kísérleti” szót használja, mint a – Magyarországon – legelterjedtebb kifejezést annak a filmfajtának a jelölésére, ami a kiállítás tárgya. Így pontosabb, mint a „film és egyéb művészetek” vagy az „avant-garde és a film kapcsolata” alcím-változatok, melyek még szóba kerültek. A „kísérleti” jelző magyarázatoként itt egyetlen dologra hívom fel a figyelmet: a tudomány szóhasználatában a kísérlet a megismerő folyamat azon része, melynél a vizsgált probléma elméleti és gyakorlati összetevői egybeeshetnek, vagyis olyan anyagokat, eszközöket, folyamatokat használnak és figyelnek meg „működés” közben, melyekről közvetlenül szó van. Jelen összefüggésben tehát a filmhasználat azon módjáról beszélünk, melynél a közlés éppúgy irányulhat a filmanyag természetére, a filmre mint művészi vagy kommunikációs eszközre, mint a film segítségével közölhető információk jellegére, a filmmel megmutatható (gondolati) tartalmakra. Lehet így a megjelenő filmanyag közvetlenül érdekes – „tisztá” film vagy „abszolút” film, ahogy a 20-as évek szóhasználatában felmerült – vagy mint közvetítő – itt a film-nyelv analógiára utalok –, s végül – a legmegszokottabb módon – közvetve, mikor valamely esemény, történet, előre elgondolt mondanó rögzítésére, elmesélésére, reprodukálására használják (ebben a sorrendben).

A Film/Művészet cím látószólag ellentmond az eddigieknek, hiszen a megismerést a tudomány előjogaként szokták emlegetni, még ha a fülnek nem idegen a „művészi megismerés” összetétel sem. A filmnél különösen együtt jár a technikai (tudományos) feltalálás és a művészi felfedezés egyik a másikat ösztönzi, s nem is deríthető ki minden esetben az elsőbbség.

A technikai eszközök (tudományos felfedezések) gondolati lényegének megértése és kibontása mint új művészi feladat és a művészet új problémáinak kifejtése mint technikai kérdéseket is felvető jelenség itt összekapcsolódik.

A kísérleti (experimentális) vagy alternatív filmezésnek szinte a filmmel egykorú története, mint jelentős nemzetközi mozgalomnak történetileg feldolgozott szakaszai, irányzatai vannak. Ennek része a magyar – nem mindig magyarországi – alkotók munkássága is, mely ezen a kiállításon a nemzetközi összefüggésekből valamelyest kiszakítva jelenik meg. A történeti feldolgozás a kiállításon elsősorban időrendet jelent, másodsorban azt, hogy a 20-as évektől kezdődően a jelenkorig – kisebb-nagyobb megszakításokkal – felmutathatók azok a művek, alkotók, csoportok, mozgalmak, melyekből összeállhat egy – majdani – magyar kísérleti film-történet. Mint az elmúlt évek kutatómunkájának eredményei mutatják, még több új, váratlan felfedezéssel is számolhatunk ezen a területen, akár az újonnan előkerülő régi, akár a készülőben levő új műveket tekintve. Ezért sem törekedhet ez a kiállítás teljességre, de azért sem, mert a már meglévő, bemutatható (és bemutatásra érdemes) anyag elég több kiállításra is.

Kimaradt így, vagy csak utalásszerűen van jelen (a már említett nemzetközi összefüggéseken kívül): Az amatőrfilmes mozgalom, úgy a 30-as éveket (pl. Fejér Tamás) mint a 60-as évek elején induló, illetve a 70-es években dolgozó alkotók nagy részét tekintve (pl. Nagy László Gábor); a rajz- és animációs film (csupán a legújabb törekvéseket mutatja be a kiállítás az EXPERANIMA szerepeltetésével), a játékfilmes (ill. dokumentumfilmes) törekvések szempontunk szerinti – vizsgálata úgy a hatvanas évek elején (Gaál, Jancsó) mint a hetvenes évek végének néhány filmkészítőjénél (pl. Jeles András, vagy az „új narra-

tivitas” képviselői, mint Xantus János), illetve a „profi” filmes és „kísérleti” filmes magatartás lehetséges kapcsolatai (az utóbbi két közelítést valamelyest jelzi Bódy Gábor munkáinak bemutatása).

Utalásszintű a video és az „expanded cinema” (kiterjesztett film) jelenléte is.

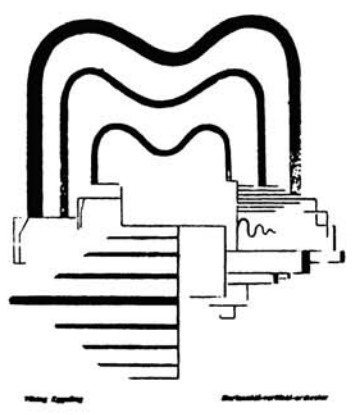
Kisebbségi hangsúly esik a szervezeti sajátosságok, társadalmi összefüggések, illetve az elméleti munka és filmkészítés kapcsolatának megmutatására, ami inkább egy tanulmány, mint egy kiállítás feladata. (A katalógusban levő néhány idézet utal arra, hogy több filmkészítő elméleti tevékenysége is jelentős: pl. Moholy-Nagy, Erdély Miklós, Bódy).

A kiállításon elsősorban képzőművészeti – illetve részben zenei – összefüggések váltak hangsúlyossá. Ezt indokolja, hogy az experimentális filmkészítés szemléletében (és az alkotókat tekintve is) nagyrészt (képző)művészeti (és zenei) indíttatású, sőt (külföldön) ez a filmforma helyét, közönségét modern művészeti múzeumokban, galériákban (klub)-mozikban találta meg.

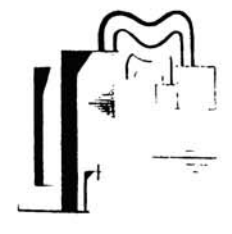
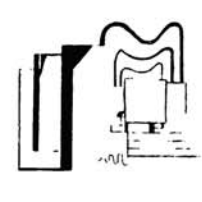
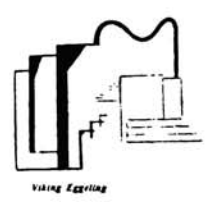
A katalógus szerkezetében a kiállítást követi, de nem pontosan „fedi” a kiállított anyagot, inkább – szöveg – és képválogatásával – kiegészíti azt. Nagyjából időrendben a 20-as, 30-as évek adják az első részt, majd az átmenetet Gyarmathy Tihamér képviseli, illetve a Balázs Béla Stúdió kezdeti időszakából néhány film (Huszáriktól pl. csak az Elégia), ezután néhány olyan művész következik, akik a 60-as évek végén foglalkoztak filmésszel. Ezt követi a BBS filmnyelvi sorozata (Bódy Gáborral indítva), a K3 csoport, s végül a legutóbbi évek alkotói.

Köszönetet mondok ezúton is azoknak, akik a kiállítás és a katalógus létrejöttét segítették.

„Az élet fejlődés. E fejlődésnek egy-egy szakaszát állandósult felvétellel sűrítjük, melyet formának nevezünk és mikor a változás elég jelentékeny lett arra, hogy legyőzze észrevevésünk szerencsés lehetetlenségét, azt mondjuk, hogy a test formát változtatott. De valójában a test minden pillanatban változtatja a formáját. Vagy inkább nincs is forma, mert a forma mozdulatlanság és a valóság mozgás. A folytonos formaváltoztatás a valóságos: a forma csupán egy átmenetről készített pillanattfelvétel. Tehát észrevevésünk itt is úgy rendezkedik be, hogy a valóságnak folyékony folytonosságát szaggatott képekké szilárdítja. (Bergson: Teremtő fejlődés ford. és bev. Dienes Valéria Bp. 1982/3. 40. lap)

„A DIAGONÁLIS SZIMFÓNIA előkészítő jegyzetei között jóformán egyebet sem lelt fel a kutatás, mint Henri Bergson L'ÉVOLUTION CRÉATRICE című, 1907-ben kiadott művének jegyzeteit.” (Szabó Júlia: Fény és mozgás. Viking Eggeling és a magyar aktivizmus = Filmvilág 1982/3– 40. lap)

ELVI FEJTEGETÉSEK A MOZGÓMŰVÉSZETRŐL

I. Magyarózat

A reprodukált rajzok mozaikomatok formozzanatát ábrázolják. A fogak megvalósult. A folyólemények és formadalmak a tiszta formák sferájában mondjuk a hálózatos zóna történetek analógiájára a cselekmény (egyes szellemi értékek) materiál lép föl ebben feszültséghez feloldásig, minden anyagot összehasonlítás elemi magikus.

A „művészet” meghatározása az Transzformációs meghatározások.

II. Generalbasa

1. A „nyelv széd” itt folyik, kezett „abcen” lartit „mit” az, szere minden formát mus, szám, intenzitás, stb stb a tapasztalat ellentetek kontrasztvonalakozást, vonatkozásai ama dolgoknál, szférában újból (különbségek) változások, logikus egyenlő az alkotás körponti gondolatában.

2. A munka nagy akaratossá. Túlha meg ezeknek a rajzoknak, hat a tétlikan alapelvei és zsinuszeti zsetó utat mutatnak, meg politalan és összegező értelemben ha csak a festményes mértékben a zene és a színművészetre.

Olyan köznyelvű foglalkozó alkotó erők összeségképpen, sokféleeségi formába történő három szintűzés.

Ujbl és újbl hangsúlyozzu a művészet nem egy indívalum alányt kibővítésre, hanem legkomolyabb jelentőségű nyelvű embernek. Ezzel alapjában annyira tövestől mentesnek és lapularitassal kell lennie, hogy valóban használni is lehessen, mint az emberiség nyelvét. Tevéds azt lenne, hogy a művészet értéke az egyes művészeti alkotások színvonalától függ, a művészet tegeis azt a feladatot röjja az egyénekre, hogy alkotó tevékenységük az egyéni erősek sokaságát egy gondolatlatta összegezz. Ez a feladat egész ember követel, megöblésében az egyes részeknek tudatosságának ösztönösségének – egyaránt közre kell működnie.

Mivel p...
mit lev...
a fogalma

már eltonpítottak hennünket, döntő módon fontos, hogy a művészeti nyelv összes alapjainak vizsgálata megkülönböztetés KRTIKÁJA tárgyilagos legyen, ne pedig szentimentális.

IV. Függetlék

Kétségtelen, hogy a mozgókép (mint a képzőművészek új munkaterét), a képzőművészeti alkotások hamar és erősen igénybe fogják venni. Annál lényegesebb rámutatni, hogy formák egyszerű egymást követségének onmagában meg nincs értelme és hogy ezt az értelmet csak a fentebbi meghatározás szempontjából vett) művészet adhatja a folyamatnak. Ennek az új művészetnek feltétlenül egyértelmű elemekre van szükség, ezek nélkül kétkerhetők ugyan (még oly „abató) jant de olyan zsetóval szemben az a nyelv, amelyben minden elmet ad onmagának.

Viking Eggeling

A kiállítás első részében látható könyvek, folyóiratok:

- MA (1921 aug. 1. – Viking Eggeling írása, rajzok:
1924. szept. 15. – különszám, Moholy-Nagy forgatókönyvével)
Kassák Lajos – Moholy-Nagy László: Új művészek könyve
(Bécs, 1922)
Dokumentum 1927 jan. (Gerő György filmjéből fotók)
László Sándor: Die Farblichtmusik (Leipzig, 1925)
Mihály Dénes: A távolbalátás és készüléke (Bp., 1929)
Das Elektrische Fernsehen und das Telehor (1926)
Der Sprechende Film (Berlin, 1928)
Balázs Béla: Der sichtbare Mensch oder die Kultur
des Films (1924)
Der Geist des Films (1930)
Gró Lajos: Az orosz filmművészet (1931, Munka kiadás)
Roth László: Az új fotográfia (Temesvár, 1933)
Moholy-Nagy: Fényjáték-film (leírásai: Die Form 1930,
11–12.) Korunk 1932/IV/24)
Telehor 1936 (Moholy-Nagy különszám)

A katalógus nem tartalmazza a kiállításon dokumentációs anyagok – fotó, xerox – segítségével bemutatott művek, írások adatait, sem azt, hogy mely filmekből szerepelnek – kinagyított – részletek.)

KASSÁK LAJOS:

Az abszolút film (1927) = írók a moziban. (1971) „Berlin, A nagyváros szimfóniája”

„Szeretném, ha azok az állandó esztétikai beállításban élő lelkek, akik eddig a moziban nem találtak meg szellemi igényeik kielégülését, vagy eleve tagadásba vették a mozi művészi lehetőségeit, megnézzék a most bemutatásra került „Berlin. A nagyváros szimfóniája” című filmkompozíciót. Ebben a filmben majdnem tökéletes megoldásban benne foglaltatik mindaz, amit eddig a szakemberek és teoretikusok a film lényegéről és fejlődési lehetőségeiről elmondtak.

De mielőtt a film kritikai ismertetésébe belemennénk, szükségesnek tartom, hogy figyelmeztetést küldjünk a bemutató színház igazgatóságának.

A színház vezetősége, ahol „A nagyváros szimfóniája”-t bemutatták, egy konferenciát állított ki a vászon elé, akin keresztül menteni próbálta a vállalat állítólagos vakmerőségét, és figyelmeztette a közönséget, hogy most egy abszolút film bemutatása következik, kéri tehát, le-

gyen elnéző ezzel a kísérletezéssel szemben. Csak természetes, hogy a közönség pillanatok alatt elfogulttá, sőt fölényesen rosszindulatúvá alakult át a bemutatandó mű irányában. Még semmit sem láttak, de már tudták, most valami futurista örültség fog következni, és fölhangzottak a nem ön- és közveszélyes örültségnek kijáró nevetések. De mégis a bevezetést elmondó úr tévedett. A vásznon megjelentek az első képek, s a rosszul beállított, de különben is fölényes és cinikus pesti közönség megdöbbenőn, szinte lélegzetvisszafojtva figyelni kezdett. Pedig sem az erotikát kihangsúlyozó, mezítelen testek légiója, sem amerikai lovasbravúrok, sem etnográfiai különlegességek, sem panoptikumba illő rémtörténetek nem ugrottak a szemé elé. A vásznon világos és sötét foltok, horizontális, vertikális és diagonális vonalak egymásmellettsége, egymásmetszése történt a kinotecnika legtökéletesebb formájában, mesetartalom nélkül.”

ACÉL PÁL

KOLLEKTIV MOZGÁS

(Kino-mechanika)
(részlet)

(MA 1921. márc. 15. 64. lap)
„technikája az élet legfelszínesebb és egyben legmélyebb képeinek a mozgásfázisoknak gyűjtője és rögzítője, gyűjtőlencséje a szétszórt fény sugarak az egyöntetűen érzékeny kémiai felületre, kémiája: csakis kollektívan érzékeny szemcsék lemezén váltja ki a fehér-fekete árnyalatok képhatását, végül vetítő mechanikája: 1/20 másodpercre, egyenként megállított képfázisokat perget a néző szemébe. Mert a néző szem ennyi idő alatt tud felfogni egy képet és mert a sorozatos fázisok kollektív állóképe adja a mozgás látszatát az egyidejű tudatban.

Ez a kollektív tudat példája, a mozgásmechanika jegyében.

Es ez a kollektív ember technikai példája, a relatív mozgás jegyében.

Ennek az ifjú-mechanikának terjedelmes gyűjtőereje agítál a kollektív társadalomért.”

I.

(Részlet egy készülő tanulmányból.)

1928. augusztus 18-án farczádi dr. Sándor László ügyvéd, Gerő Márton kereskedő, VI. Király u. 22. sz. alatti lakos képviseletében, az alábbi beadvánnyal fordult a budapesti Rendőr-főkapitánysághoz:

„Tekintetes Főkapitányság!

Fiamat, Gerő Györgyöt a tekintetes Főkapitányság államrendészeti osztálya előállította, mert állítólag a kommunista szervezetekkel tartott fenn összeköttetést.

Miután fiam a budapesti kir. törvényszék hites ideg- és elme szakértője, dr. Schuster Gyula orvos úr által kiállított és becsatolt orvosi bizonyítvány tanúsítása szerint köz- és önvészélyes elmebeteg, kérem a tekintetes Főkapitányságot, hogy Gerő György fiamat a csatolt orvosi bizonyítvány alapján, mint köz- és önvészélyes elmebeteg, zárt intézetben leendő gyógykezelés végett valamelyik budapesti elmegyógyintézetbe beutalni és ott az én költségemen elhelyeztetni méltóztassék.

Tisztelettel kérem a tekintetes Főkapitányságot, miután közhitelű törvényszéki hiteles szakértő állapította meg fiamnak, Gerő Györgynek köz- és önvészélyes elmebetegségét, méltóztassék minden kihallgatás és rendőri nyomozás mellőzésével őt zárt intézetbe szállíttatni. –

Az orvosi bizonyítványon kívül becsatolom fiamnak mindazokat a szellemi produktumait, amelyek még a laikus előtt is bizonyítják, hogy csak egy bomlott agy- és idegzetű ember képes ilyeneket összeírni, összeszerkeszteni és a nyilvánosság elé bocsátani. ()”

A „becsatolt szellemi produktumok” a Budapesti Királyi Büntetőtörvényszék 1928/9026. sz. perirataiban ránk maradtak. Többségük kézirat. Novellák, szövegfoszlányok. Van néhány firkált vázlat valami reklámfecni hátoldalán. És egy, a szerző, Gerő György által valóban „a nyilvánosság elé bocsátott” munka: az „IS” című folyóirat 1924/1. számának kitépett, iktatóbélyegzőkkel regisztrált töredéke.

Az első magyarországi avantgarde filmterv partitúrája.

II.

(Adalékok a reprodukciókhoz)

E képek először 1927 januárjában jelentek meg a „DOKUMENTUM” című folyóiratban.

Egy mindmáig titokzatos és alig feltárt kísérlet, a – Kassák Lajos és Pán Imre tanúsága szerint – „GERŐ GYÖRGY KEZDEMÉNYEZÉSÉRE ÉS RENDEZÉSÉBEN” készült „első magyar avantgardista film” töredékei. (V. ö.: Kassák L. – Pán I.: Az izmusok története. Bp. Magvető. 1972. 284–285. o.)

M e g j e g y z é s

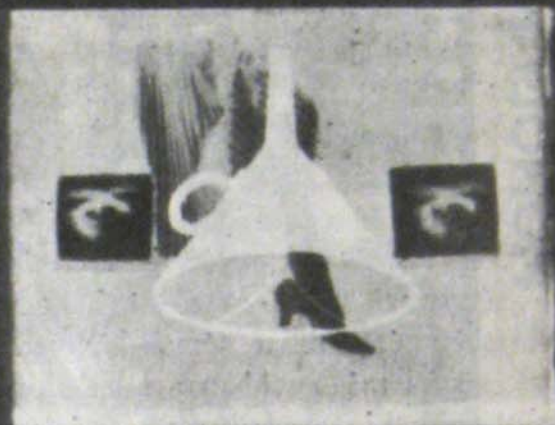
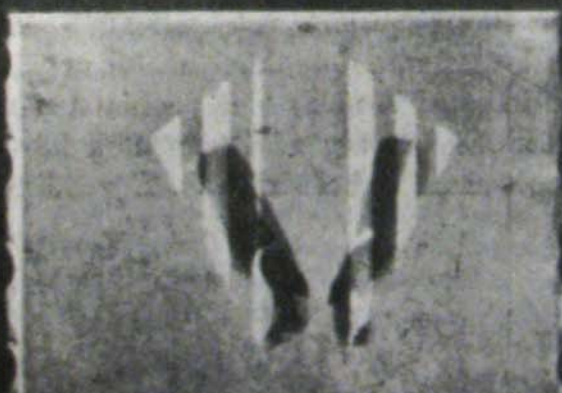
Az „IS”-ben publikált, B É L A című, 1924-es Gerő-filmterv e beállításokat nem tartalmazza.

III.

GERŐ GYÖRGY (költő, szerkesztő, filmes, stb.) 1905 – ?

Budapest, 1983. január 24.

SZÁVA GYULA

A filmográfiák, filmtervek, tanulmányok jegyzéke helyett néhány – az utóbbi években magyarul megjelent – könyvre utalunk:

Moholy-Nagy: Festészet, fényképészet, film (Bp. 1978, az 1927-es német kiadás alapján)

Moholy-Nagy: A festéktől a fényig (Kriterion, 1979)

Beke László: Foto Moholy-Nagy László (Bp. 1980)

Passuth Krisztina: Moholy-Nagy (Bp. 1982)

„A mai filmamatőr számunkra különös fontossággal bír, mert annak a csoportnak a szerepét vette át, amely tegnap még szívesen nevezte magát avantgarde-nak, a film élcsapatának. A mai avantgarde-nak nagyon rosszul áll a sora: a film avantgarde-ját az ipar maradék nélkül felszívta, illetve kiirtotta. Eleget, ha ma Eggeling, René Clair, Picabia, Léger, Cavalcanti, Renoir, Feyder, Buñuel, Ruttmann, Man Ray, Beaumont. Ivens régi nagyszabású filmjeire utalunk. Említettek ébresztő, kísérletei közben a produkció realitáσαι lettek, ha sajnos inkább technikájuk, mint szellemi bázisuk miatt. E halotti beszéd alkalmával kötelességünk megállapítani, hogy az avantgardisták munkáit és kísérleteit annak idején a hivatalos játékfilmprodukció korántsem ismerte el. Amikor pedig a filmipar végre annyira fejlődött, hogy ezekkel a problémákkal foglalkozott, és a film avantgardistáit a film gyakorlati munkájába bevonta, az a fatális szituáció állt elő, hogy az ipar nyomása alatt maguk az avantgardisták kényszerültek eszközeikkel visszaélni. Ezért szokta meg a közönség is gyorsan az avantgarde nyelvének csupán technikai-formális szempontból való értékelését. A színpadi játék másolása s a szellemnélküliség jelszava következtében gyorsan feladásba merült, hogy a filmkifejezés új nyelve, mint a fény és mozgás segítségével való térmegragadás, a filmmontázs elvi jelentősége eredetileg nem CSAK technikai-formális, hanem mély tartalmi állásfoglalás is. Úgy kell ezt érteni, hogy az első helyes

alkalmazása, illetve kihámozása az új alakító eszköz funkciójának nemcsak megváltozott technikai, hanem megváltozott szellemi perspektívát is feltételez, amelyben ez az új alakító eszköz ÉLET-ELEMMÉ lesz. Hogy ez ÖSZTÖNÖSEN vagy TUDATOSAN történik-e, az mindegy, ezért fontos ma, a nemzetközi filmtermelés ijesztően steril szellemi magatartására való tekintettel, különösen rámutatni arra, hogy

1. Az avantgardista elemek átvétele a szenzáció és az üzleti siker érdekében nem szellemi cselekedet, hanem ellenkezőleg, lényegében a tiszta és elemmentáris érzület pellengérré állítása; s hogy

2. Az amatőr, illetve hivatásos filmalkító, aki ma termelésbe kezd, sohasem szabad, hogy feladatait a kommercializált termelés alapelveiből vezesse le, hanem csak a filmproblematika értelme és célja felől nyert belátásokból.”

(Moholy-Nagy: Új filmkísérletek. 1933. = A festéktől a fényig, Kriterion 1979. 82–83. lap)

„A film kultúrája a néző kultúrájával nőtt. A történelemben egyetlen hasonló folyamat sem állapítható meg az egyetemes, minden népet és földrészt magában foglaló kontrollt illetőleg valamely műfaj és annak fejlődésével kapcsolatban, mint a film esetében. Minden ember életében a számszerűleg nagy mozilátogatás miatt a legprimitívebb mozilátogató is képes a film felett kritikát gyakorolni s a teremtői elemek minden ellanyulását regisztrálni.

Mely irányból jöjjön azonban a teljesítmény, ha a művészt a teremtői folyamatból kikapcsolták?

Az avantgarde így nemcsak művészi, hanem egyidejűleg gazdasági szükségesség.

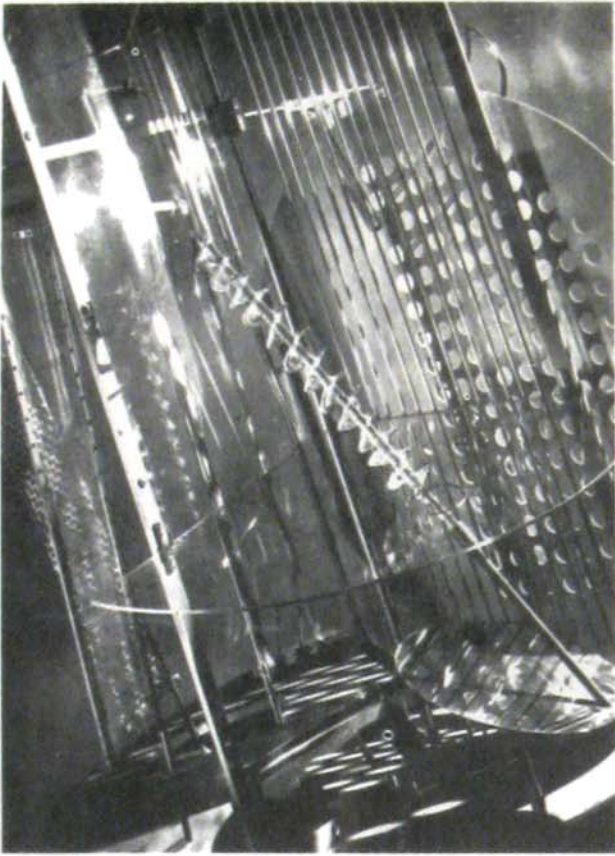
Minden, az avantgardistákat akadályozó korlátnak le kell hullania.

A független filmművészt minden privát ipari és hatósági támogatásban részesíteni kell.

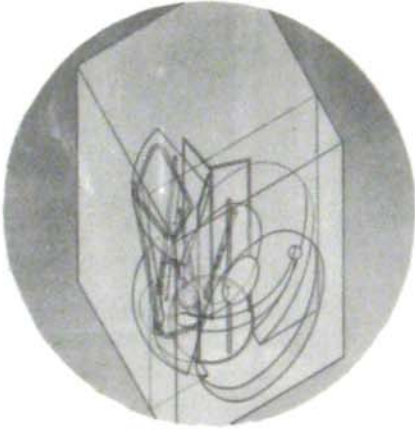
Gyakorlatilag: 1. az állam a) szüntesse be a cenzúrát; b) alkotásai számára biztosítson adómentességet és c) teremtse ösztöndíjakat. 2. Az ipar részéről rendelkezésére bocsátandó: a) műterem, b) hang, c) anyag és d) a kölcsönzők és színházak kötelező előadásai. 3. A művészi filmre való nevelés jóval a gyakorlati munka előtt vegye kezdetét. A kiöregedett művésziskolák tanterve revideálandó a) világosítási stúdiók berendezésével (műfény), b) fotó- és filmateliek (kameratechnika) és c) dramaturgiai osztályok fölállításával.

Ezeknek a követeléseknek a megfogalmazása és az értük való harc ma keserűen szükséges, mert nemzedékünk a megelőző évszázad grandiózus technikai örökségét ma kezdi gyóván és talentum nélkül alkalmazni. Remélhetőleg ez a megállapítás legalább pár embert azokra a szellemi feladatokra emlékeztet, amelyeknek a megoldását a gondolkodó ember lelkiismerete teszi kötelezővé.

(Moholy-Nagy: Nyílt levél a filmről. 1934. A festéktől a fényig, Kriterion 1979. 120–121. lap)

A fény-tér modulátor (1922–1930)

Telehor, 1936 alapján

Fotó: Bakos A.

Képek a Fényjáték, fekete-fehér-szürke c. filmből

„1936-ban a Frantisek Kalivoda által szerkesztett brnói folyóirat, a TELEHOR rendkívül jelentős különszámot szentel Moholy-Nagy munkásságának. (Egyébként a folyóirat címét is a morva várossal 1925 óta kapcsolatban álló Moholy-Nagy javasolta, Mihály Dénesnek, a televízió egyik feltalálójának készüléke nyomán)” (Beke: Fotó Moholy-Nagy Bp. 1980. 11–12. lap)

A TELEHOR TÖRTÉNETE

Az elektromos távolbalátás feltalálójára vonatkozóan a nézetek nagyon különbözőek. Csaknem mindegyik honfiának tulajdonítja az elsőbbséget, mint ahogy ez már minden nagyobb felfedezésnél lenni szokott.

Szerény személyem 1912-ben kezdett e problémával foglalkozni. Kísérleteim első komoly eredményeképpen a Budapesti Telefongyár R. T. laboratóriumában, Neuhold Kornél igazgató segítségével és hathatós támogatásával 1919. július 7-én sikerült első ízben elektromos úton egyszerű vonalak, betűk, geometriai alakok halvány képét látni optikai akadályokon keresztül. Az akkori magyarországi állapotok kísérleteim folytatását nagyon megnehezítették.

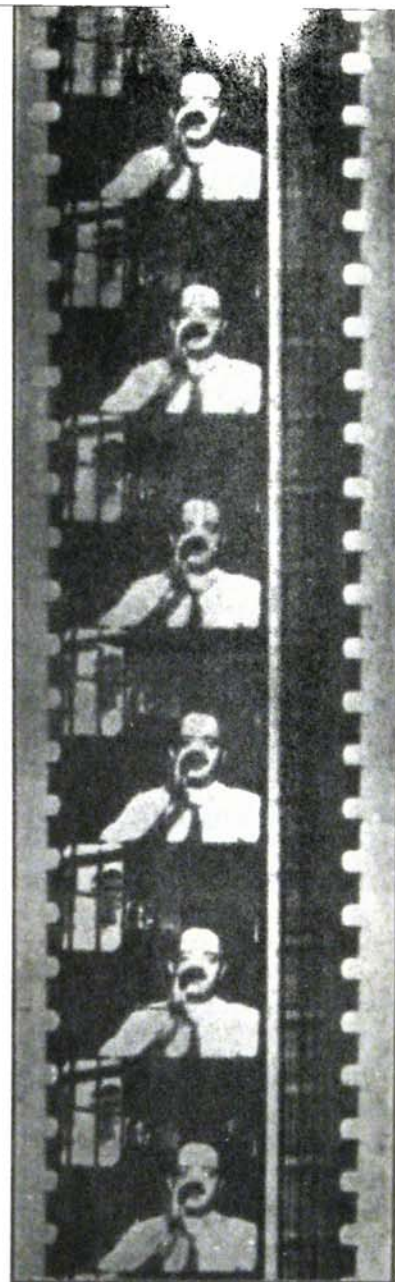
Végül 1928 augusztusában a Német Birodalmi Posta hivatalos kiállításán mintegy 250 000 látogatónak mutathattuk be a távolbalátást. Ez akkor még csak álló képek és egyszerű mozgó tárgyak azonnali megmutatásából állott. Novemberben sikerült először a filmek, mozgóképek átvitele és 1929. március 8-án éjjel 11 órakor adott a Berlin-Witzleben-i hivatalos rádióállomás a 475'4 m-es hullámhosszon először távolbalátási képeket. Azóta is hivatalosan üzemben van ez az állomás és mintegy 17 hét alatt egyetlen üzemzavar se fordult elő, remélni lehet, hogy programidejét is növelni fogja. 1929. március 8-án sikerült először az, hogy szobában ülő személyeket rendes „szobafény” mellett, mesterséges fényforrás nélkül sikerült „átvinni” még este 7 órakor is. Ezzel az eredménnyel a probléma mint olyan, lezártnak tekinthető.

Tény az, hogy egy arc átvitelénél a kép olyan éles, hogy nemcsak az arc minden legcsekélyebb részlete, a legkisebb indulatváltozás az arcon is jól látható, hanem pl. látható az is,

ha a szem könnyelábad, látható, hogy az ajkak nedvesek, vagy szárazak stb. Három személy a képmezőben, ha csak mellkép-ről van szó, még olyan jól megfigyelhető, hogy minden indulat-kifejezés látható, ha azonban ugyanezek tetőtől talpig vannak a nézőtérben, akkor már csak a gorombább indulatváltozások láthatók, öt személynél pedig csak kifejezett ténykedések láthatók, de pl. férfi a nőtől csak ruhájáról különböztethető meg. Ezzel szemben élesen és jól olvashatóan „jön” 40 nyomtatott vagy írott betű, stb. stb.)

(Mihály D.: A távolbalátás és készüléke, Bp. 1929. 30–31. lap)

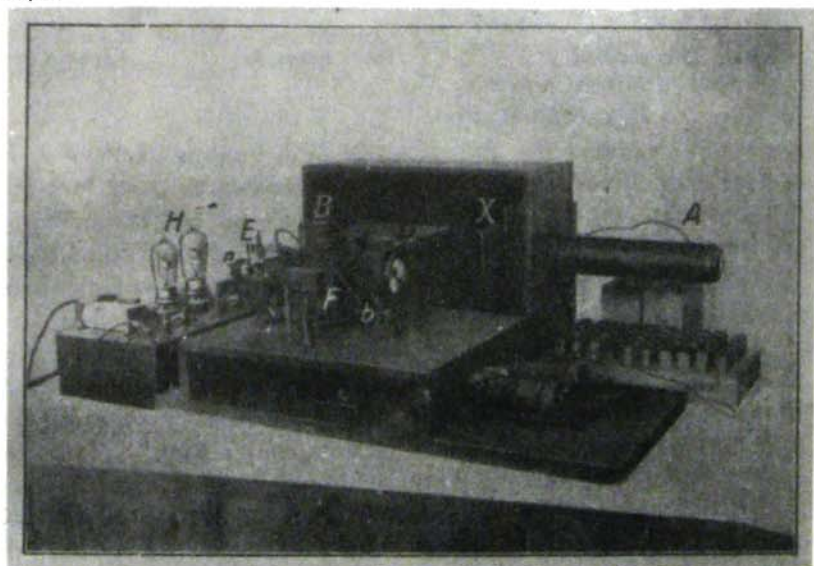
Képek a „Das elektrische Fernsehen und das Telehor” és a „Der Sprechende Film” c. könyvekből.

Hangosfilm felvétel, 1916

Az első, telehor segítségével továbbított képek

A telehor felvételi állapotban

Film:

Magyar triangulum (1937) 35 mm, ff. 510 m.
rendezte és összeállította László Sándor

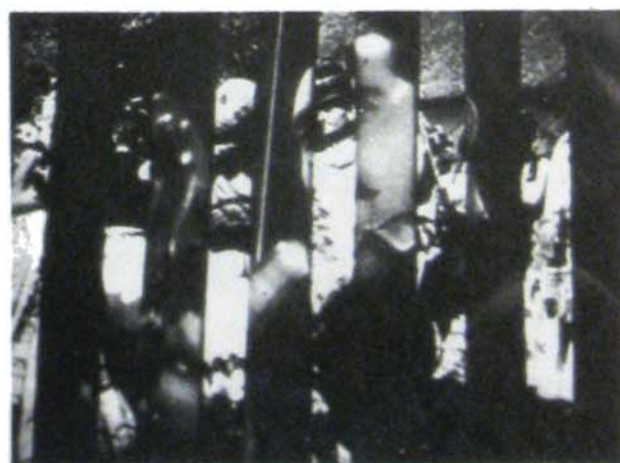
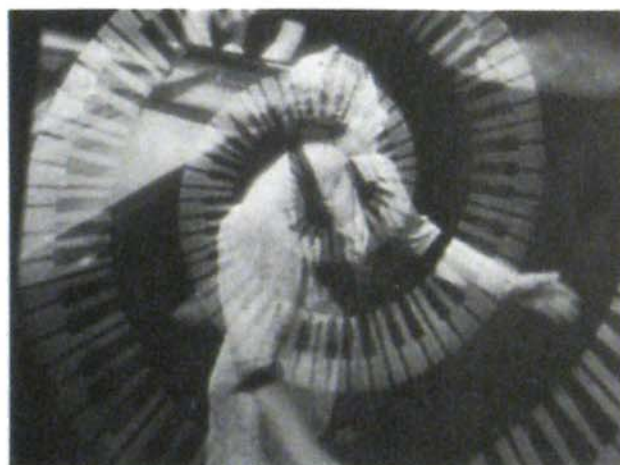
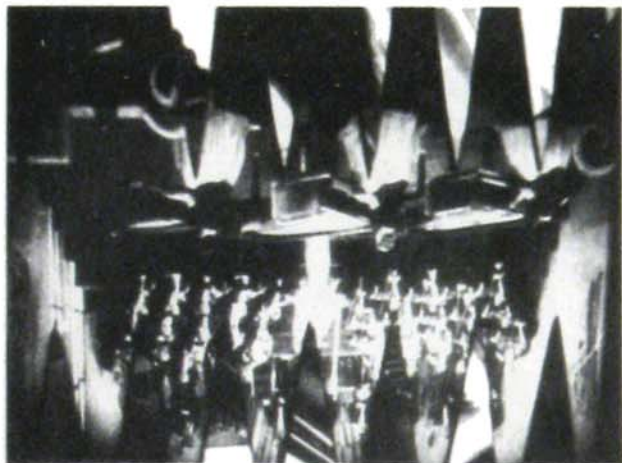
– a Kotányi-nővérek három zongorás produkciója –

A film három része három zenedarabhoz kapcsolódik:

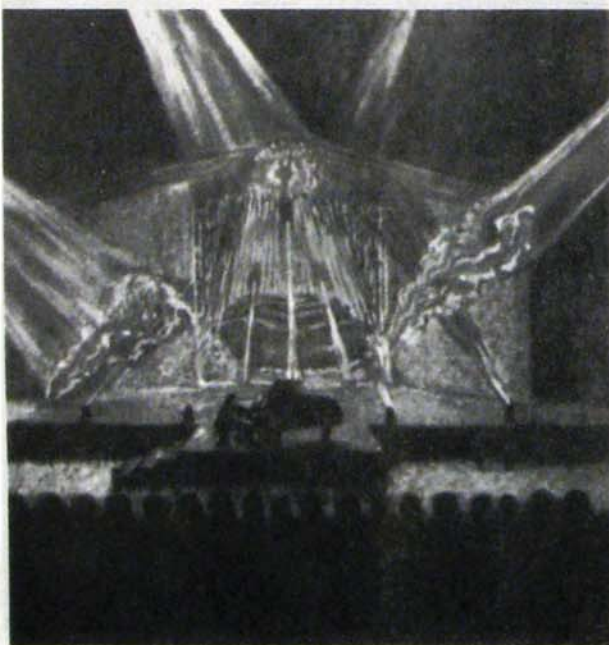
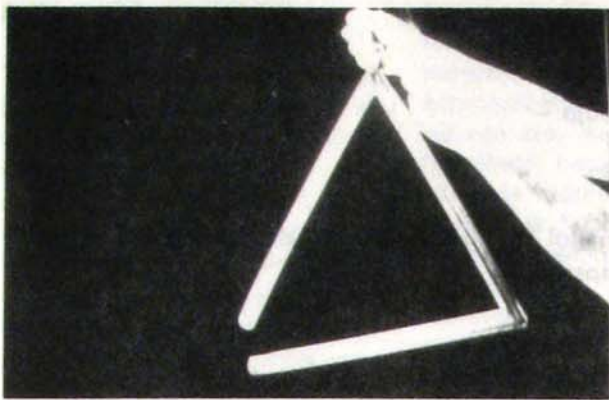
I. Liszt: Polonaise, E-dúr

II. László Sándor: Almaim királya, Budapest (angol keringő, Ilviczky László szövegével)

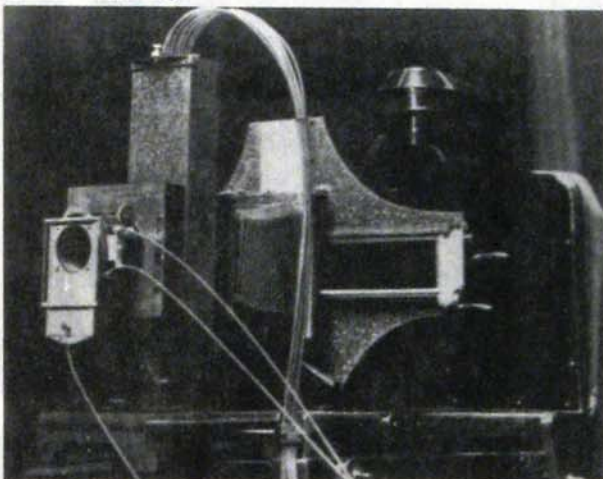
III. László Sándor: Húzd rá cigány (magyar rapszódia)

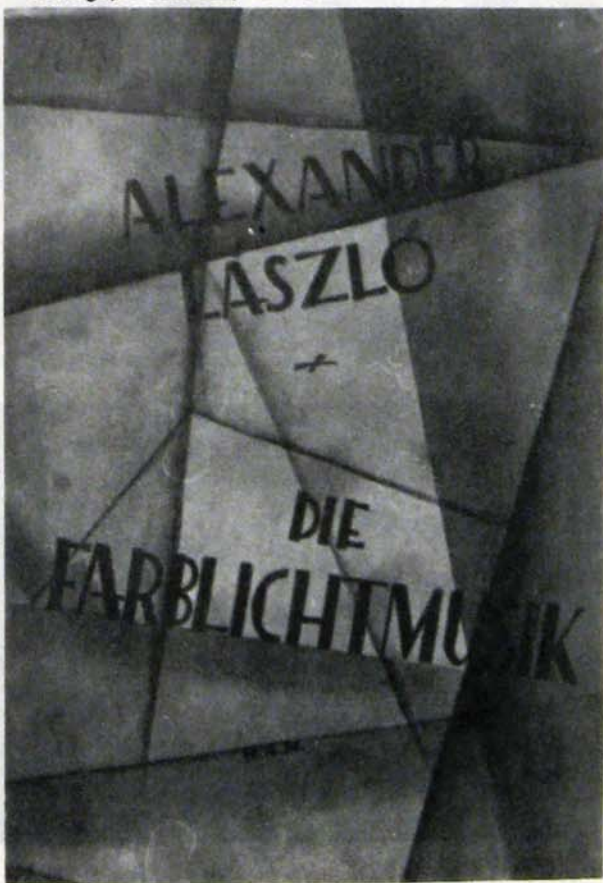
Képek a filmből

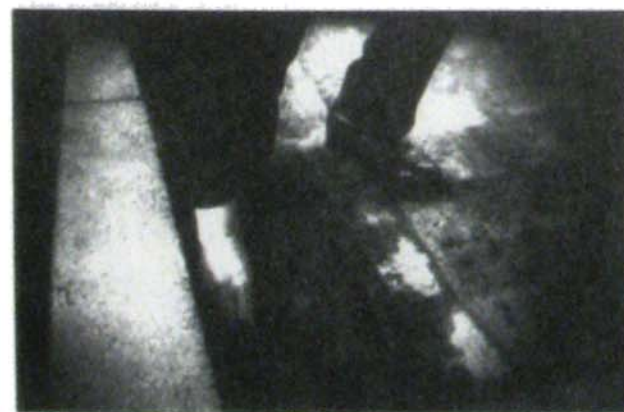
Szín-fény zongora

Vetítőgép a szín-fény zenéhez

Film: „Polizeiberichtl Überfall“ (1928) – („Rajtaütés”) (35 mm, ff. 525 m) forgatókönyv Metzner és Grace Chiang, operatőr Eduard von Borsody

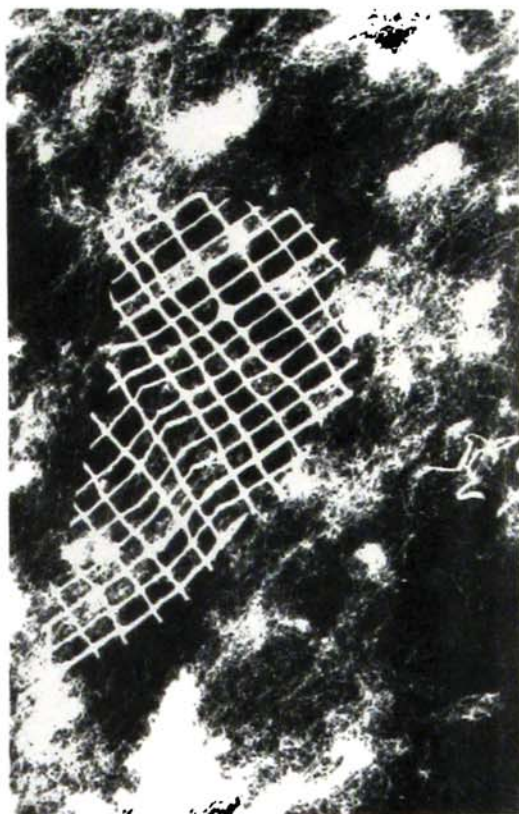

Képek a filmből

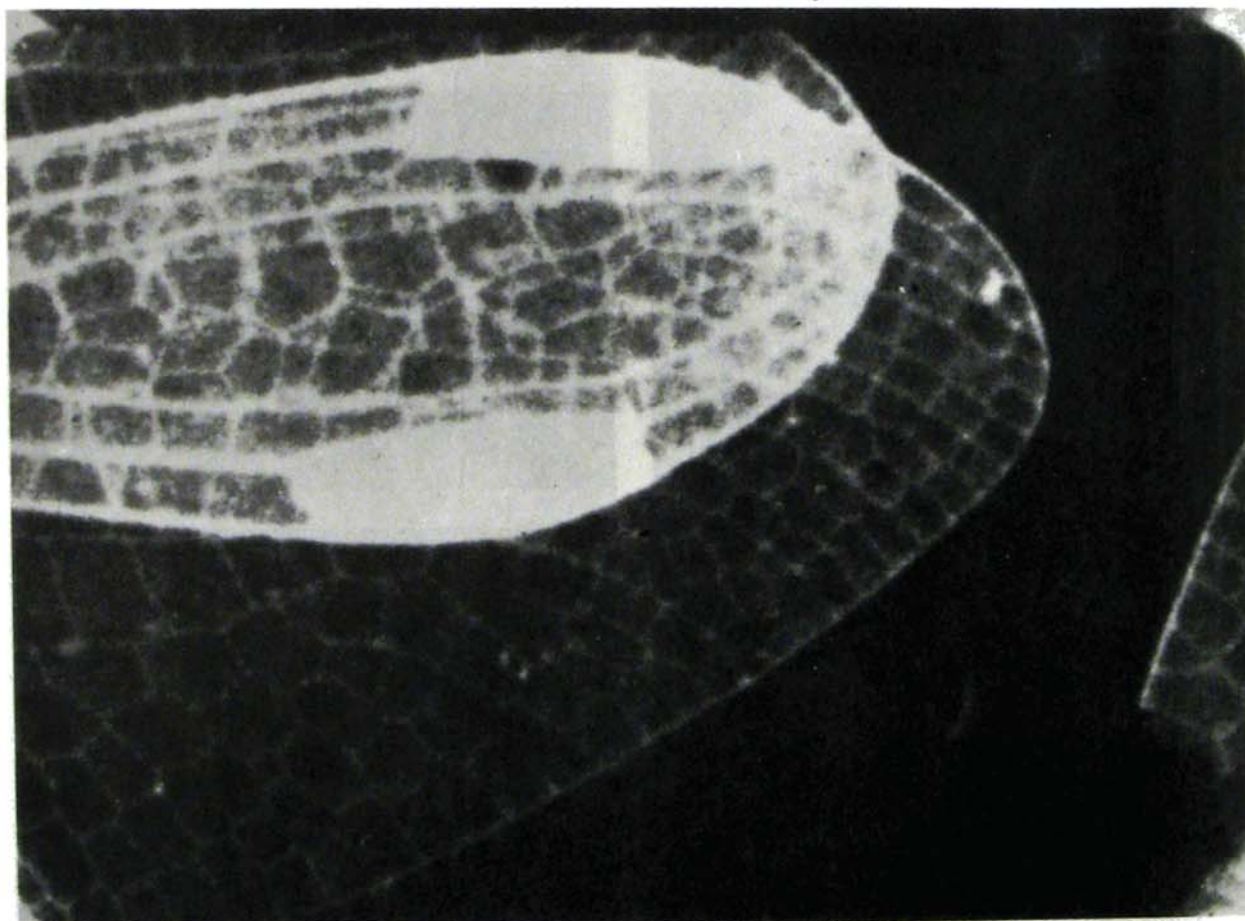
Kiállított művek:

Két fotogramm (1948–1952 között, 18x24 cm)

Fotogram filmtervhez (6x6-os dia alapján, 1948–49 között, 18x24)

Fotogram

Filmek:

Csendélet (1962, BBS, 35 mm, ff. 4 p. o.: Tóth János)

Kedd (1963, BBS, 35 mm, ff. 21 p. o.: Tóth János)

Kedd

Fotó: Jávor

Film:

Elégia (1965, BBS, 35 mm, sz. 20 p. o.: Tóth János)

Elégia

Fotó: Jávor

Filmek:

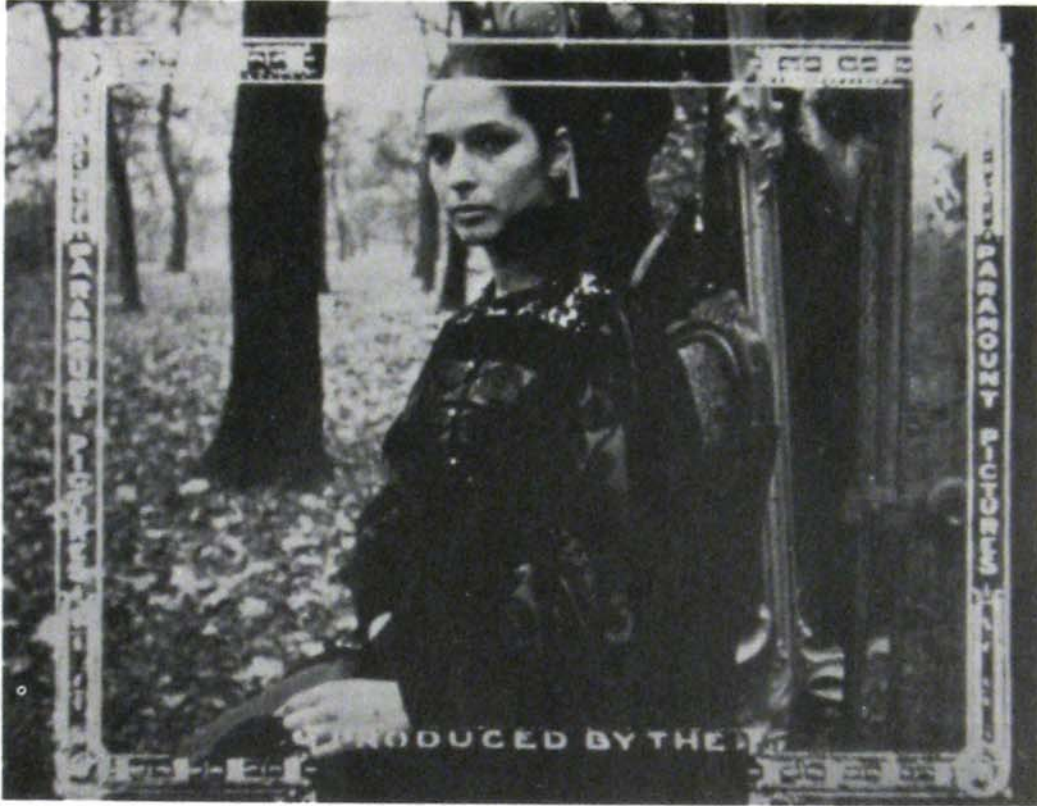
Aréna (1969, BBS, 35 mm, ff. 20 p.)

Study I. (1974, BBS, 35 mm, sz. 10 p.)

Study II. (1975, BBS, 35 mm, sz. 11 p.)

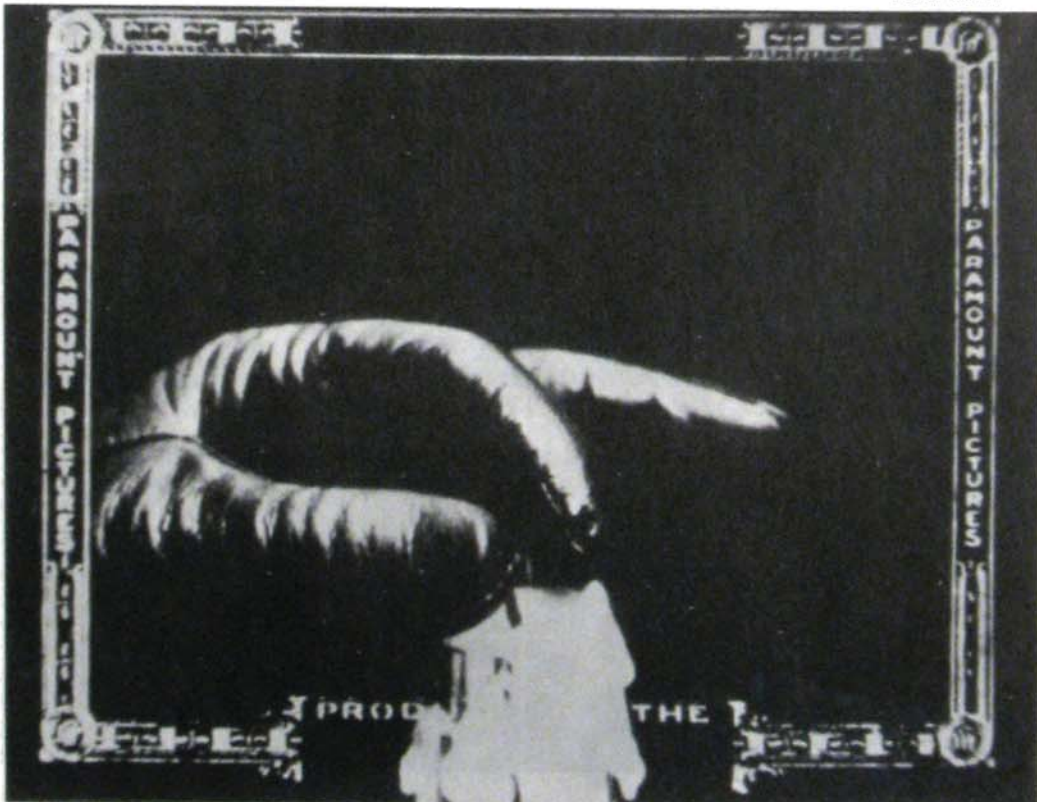
Mozikép (1977, BBS, 35 mm, sz. p.)

Ragyogás (1982, BBS-Objektív Stúdió 35 mm, sz. 43 p.)

Study

Fotó: Jávor

Kiállított művek:

- Az ember nem tökéletes I–IV. (montázs, 1976) 50x60 cm (Magyar Nemzeti Galéria tulajdona)
 Időutazás (fotómontázs, 5 db, 1975) 48x49 cm (Csók I. képtár, Székesfehérvár tulajdona)
 Vonal kánon (rajz, 1981)
 Mint a vasbeton (liszt, film, víz) végtelenített film

Filmek:

- Rejtett paraméterek (1968, 16 mm, ff. 22 p.)
 Antiszempont (1971, 16 mm, ff. 11 p.)
 Új kávézó nyílt a Szamuely utcában (1972, 16 mm, ff. 14 p.)
 Partita (BBS, 1974, 16 mm, ff. 45 p. kétszalagos)
 Alommásolatok (BBS, 1977, 16 mm, ff. 108 p.) (rövid változata: Hérakleitosz-töredék)
 Verzió (BBS, 1981, 16 mm, ff. 60 p.)
 Vonatút (BBS, 1982, 16 mm, ff. 110 p.)

ERDÉLY MIKLÓS: MONTÁZS–ÉHSÉG

(részlet)

„A filmművészet kétarcú. Egyrészt nem művészet, ez a látható fele, másrészt lehetne az, ez a láthatatlan arca. Korlátlan lehetőségek rejtőznek benne – szokták kijelenteni a film barátai. Mikor a lelkesedő ezeket a korlátlan lehetőségeket próbálja elképzelni, azonnal a fáradtság jelei ülnek ki arcára, elhangzott mondatát futni hagyja, ő maga visszasüllyed abba a fajta tanácstalanságba, amibe a korlátozott ember a határtalan dolgokkal szemben kényszerül.

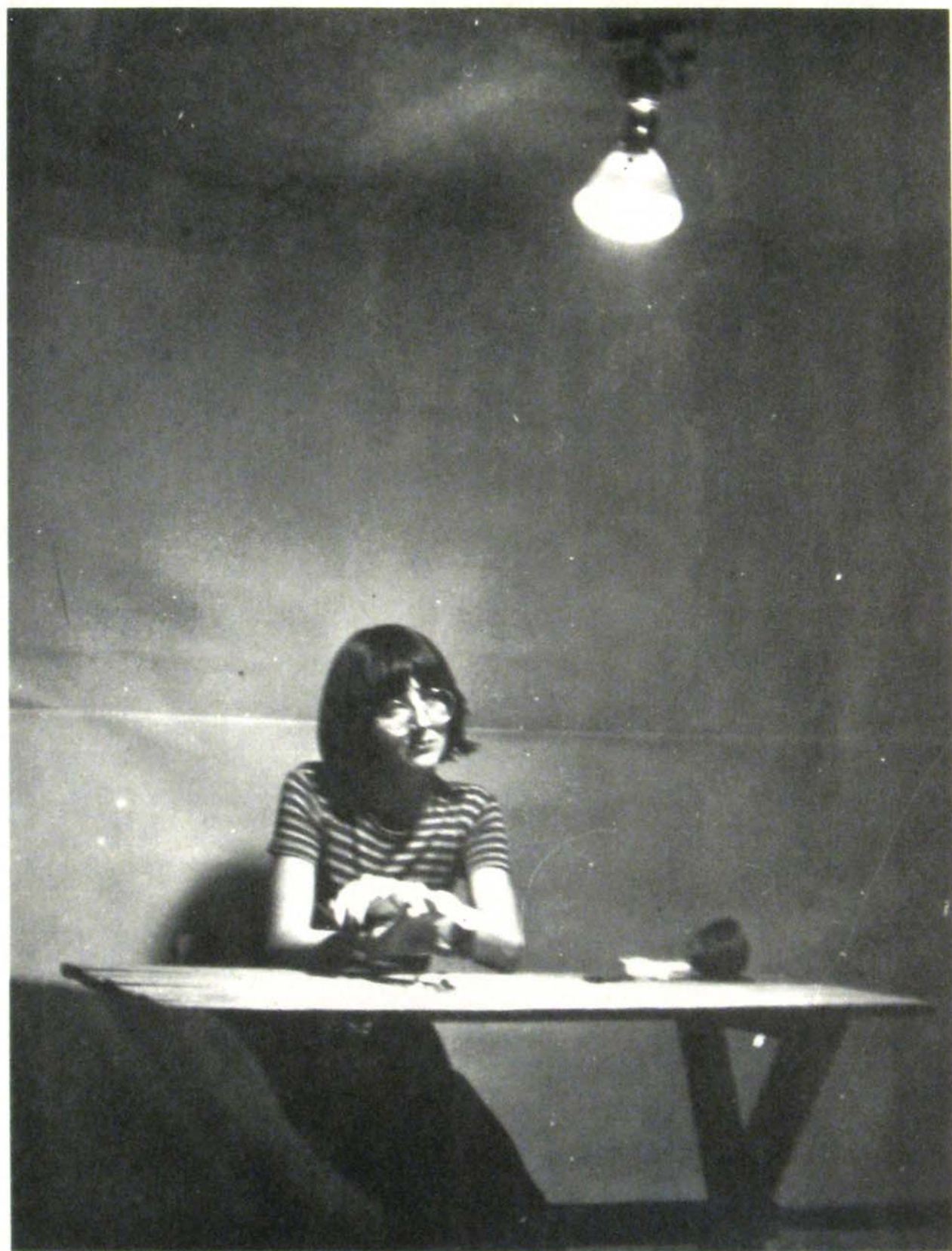
érezékenyebb hajtását, a montázst. A filmesztétika úgy bánik vele, mint egy félreállított, hajdan nagyra becsült munkatárssal, akit az öregség és érdemei tekintélyes, de hatáskör nélküli területre szorítanak vissza. Hogy jelenlétét igazolják, zárt vagy belső montázsra hivatkoznak. Erre vonatkozó filmesztétikai mondatok „tulajdonképpen”-nel kezdődnek és Eisenstein nevével fejeződnek be.

ribb), mindig montázstechnikát alkalmaznak, cselekményt vagy egyáltalában nem, vagy csak nagyon lazán kezelik, s a legfőbb hatást a képek egymásutánjától várják. Fernand Léger a Mechanikus balettben, Cocteau összes filmjeiben, Jan Lenica, kiváló lengyel grafikus a Dom című alkotásában csakúgy, mint Robbe-Grillet L'immortelle című filmjében. Ezek az alkotók a filmet arra a megfoghatatlan teljesítmény véghezvitelére akarták birni, amit ők saját területükről ismertek, s amit általában művészi hatásnak neveznek.

Mindez a csúfság feltehetően azért történt, mert a film elhanyagolta legsajátosabb és leg-

Még egy feltűnő jelenségre kell rámutatnunk. Ha más művészetekben kiváló alkotók filmet készítenek (s ez egyre gyako-

(Valóság, 1966/4. 100–101. lap)

Alommásolatok

Fotó: Dobos

Kiállított mű

Véres film (1968. XI. hó) objekt 16 mm, üres film, vérben áztatva 28 cm átmérőjű, 2,5 cm magas alumínium dobozban

Film:

Kentaur (1974)

Az ebéd (1966, N8-as filmből)

Kamera: Gyémánt L. Fotó: Maurer

Kiállított mű:

Kockák egy régi filmből (1970, MNG tulajdona, papír, vernis mon, 55x43 cm)

Filmeik:

Hús (1968, 16 mm, ff. operatőr: Schnöller Geyza)

Golyó (1968, 16 mm, operatőr: Schnöller Geyza)

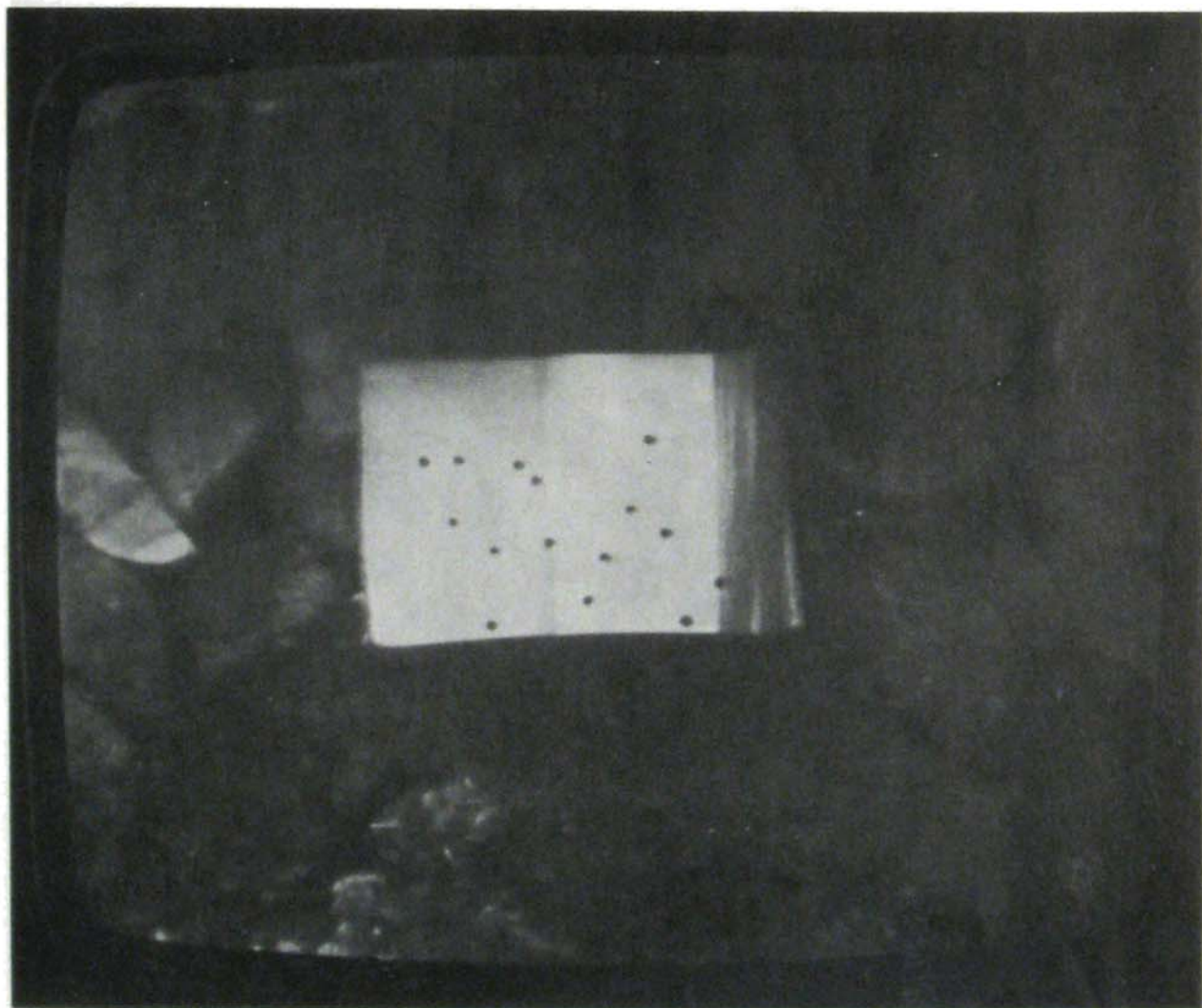
Memory (II.) 15 pisztolylovás egy könyvre (videófilm, 1975) (Készült: a DAAD és a Literarischen Colloquium segítségével)

Filmtervek:

Sötétfilm 1–2.

Párhuzamok 1–2.

(1973, BBS filmnyelvi sorozat, Pintér Györggyel)

Memory (II.)

Operatőr: Raymund Krumme

Kiállított művek:

Keressük Dózsát (1975, JPM. Pécs tul.)

Elrejtett struktúrák (1979–81) frottázs

A displacement-sorozatból (próba, a Tértfestés c. filmhez) 1981, olaj, vászon 2 db, 180x150 cm

Emlékezés

Filmek:

Tanulmányok minimális mozgásokról (1970, N8 végtelenített)

Megtanult önkéntelen mozgások (1973, 16 mm ff. néma, 10 p. szereplő: Buchmüller Éva)

Relatív lengések (BBS 1975, 35 mm ff. 11 p. operatőr: Gulyás János)

Keressük Dózsát (BBS 1975, 35 mm ff. 7 p. o.: Gulyás János)

Kreativitási Gyakorlatok (Erdély Miklós, Dobos Gábor (1977, 16 mm ff.)

Emlékezés (BBS 1977, 35 mm ff. 21 p. o.: Gulyás János)

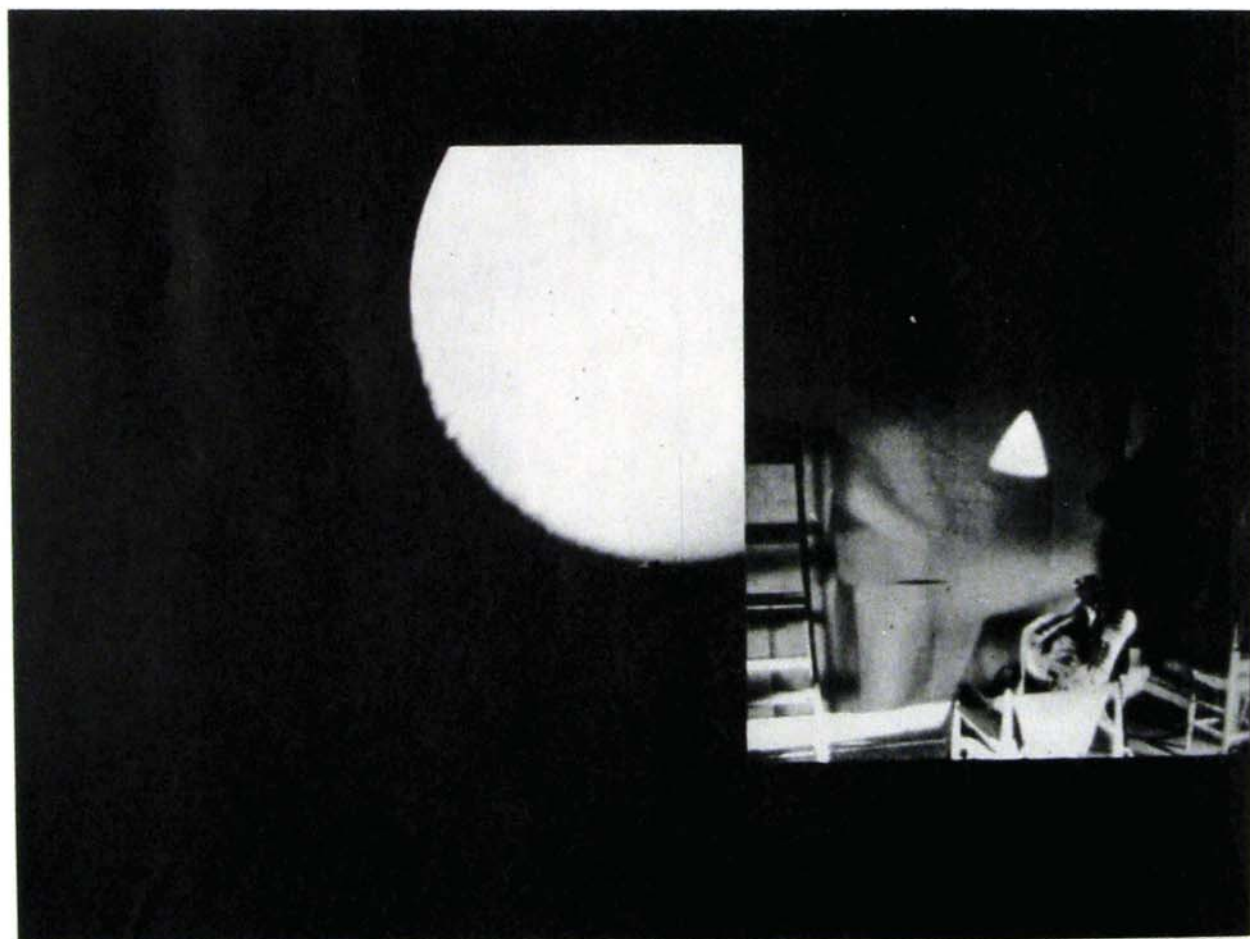
Időmérés (1980, 16 mm ff. néma, 10. p. o. Gulyás János)

Anti-zeotrop tanulmány (1980, S8 színes 9 p.)

Triolák (BBS 1981, 35 mm ff 11 p.)

Kalah (BBS 1981, 35 mm sz. 12 p., Jeney Zoltánnal)

Hétpróba (BBS 1982, 35 mm ff. 50 p. o.: Ferenczy Béla)

Filmek:

- A harmadik (BBS 1971, 35 mm ff. 34 p.)
- Ifi-vezetők (1972)
- Vadászat kistrókára (szintaktikai csoportok, 1972, 16 mm ff. – elveszett)
- Paradigmatikus konstrukciók (Balatonboglár, 1972. júl. 10. – megsemmisült)
- Hogyan verekedett meg Jappe és Do Escobar (főiskolai vizsgafilm, 1977, 16 mm)
- Négy bagatell (BBS 1973–75, 35 mm ff. 28 p.)
- Amerikai anzix (BBS 1975, 35 mm ff. 106 p.)
- Filmiskola (TV, ismeretterjesztő film, 1976, I–III.)
- Pszichokozmoszok (BBS 1976, 35 mm ff. 12 p.)
- Katonák (TV, 1977)
- Kréta kör (TV, 1978)
- Privát történelem (HDS 1979, Timár Péterrel)
- Psyché I–II. (Hunnia, 1980)
- Mozgástanulmány (HDS 1981)
- Hamlet (TV, 1982)

Amerikai anzix

Fotó: Jávor

Négy bagatell

Fotó: Jávor

„A Filmnyelvi sorozat három fő forrásból táplálkozott:

- a gyér hazai független filmkészítési hagyományokból,
- a művészi avantgarde azon törekvéséből, hogy kifejezési körébe vonja a kinematográfiát,
- a 60-as évek végétől nagy befolyásra szert tett lingvisztikai elméletek köréből.

Kötetnyi film-projekt gyűlt össze, s bár ezeknek csak egy töredéke realizálódott (egészen alacsony költségvetésből), az elkészült munkák nemzetközi összehasonlításban is sajátos karaktert képviselnek.”

(Bódy Gábor: Kreatív gondolkozó szerszám. A „kísérleti film” Magyarországon. = Filmvilág 1982/3 11–13 l.)

Filmtervek:

1973. BBS Filmnyelvi sorozat-kiadvány 36–54 p.
Örülök, ha (BBS, K3 1977)

HA UNATKOZOL,
MENJ MOZIBA!
HUNYD LE SZEMED.
AZ ÉN FILMEMET
FOGOD LÁTNI

Tót Endre

HA UNATKOZOL A
MOZIBAN, MENJ KI
AZ UTCÁRA! NYISD
KI A SZEMED. AZ
ÉN FILMEMET FO-
GOD LÁTNI

Tót Endre

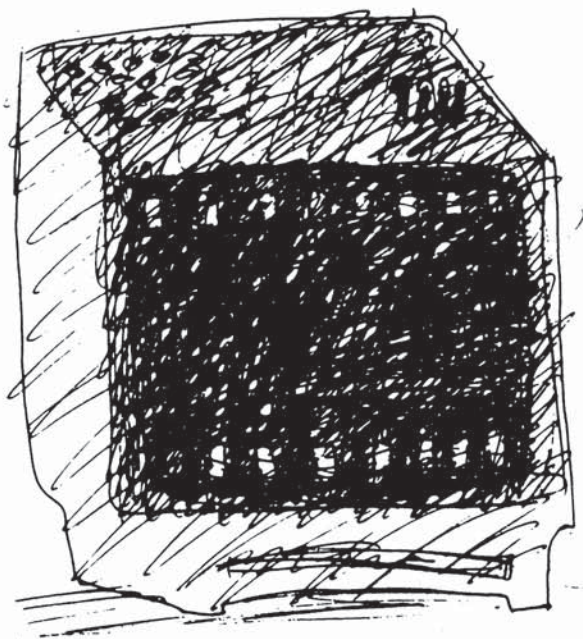
Kiállított mű:

A keresztapa reggelije (1966, festmény, tárgyak)
 Filmkocka (1983, fotó, TV)

Filmek:

A fordított ebéd (1969, 6 p.)
 Fel-ejtés (1969, 4 p.)
 Őnarckép (1970, 1. p.)
 Kettős portré (1970, 2 p.)
 Grimaszok (1970, 1 p.)
 Igen-nem (1970, 2 p.)
 Nyakékek (1970, 2 p.)
 (mindegyik N8, sz. néma)
 „Levegőt” (1971, S8 ff. 4 p.)
 Reggel, délben, este (1982, S8 sz.)

Filmkocka 83

1983. jan. 24.

A képernyőt egy
 öt lefedő méretűre
 nagyított, felcsúsz-
 tásos filmkocka
 takarja, így a napi,
 folyó TV-műsor
 során a fölül és
 alul futó, arányosan
 megnagyobbodott per-
 forációkon át lát-
 sítik a műsor hang-
 ja is hallan hall-
 ható.

K' 49-71

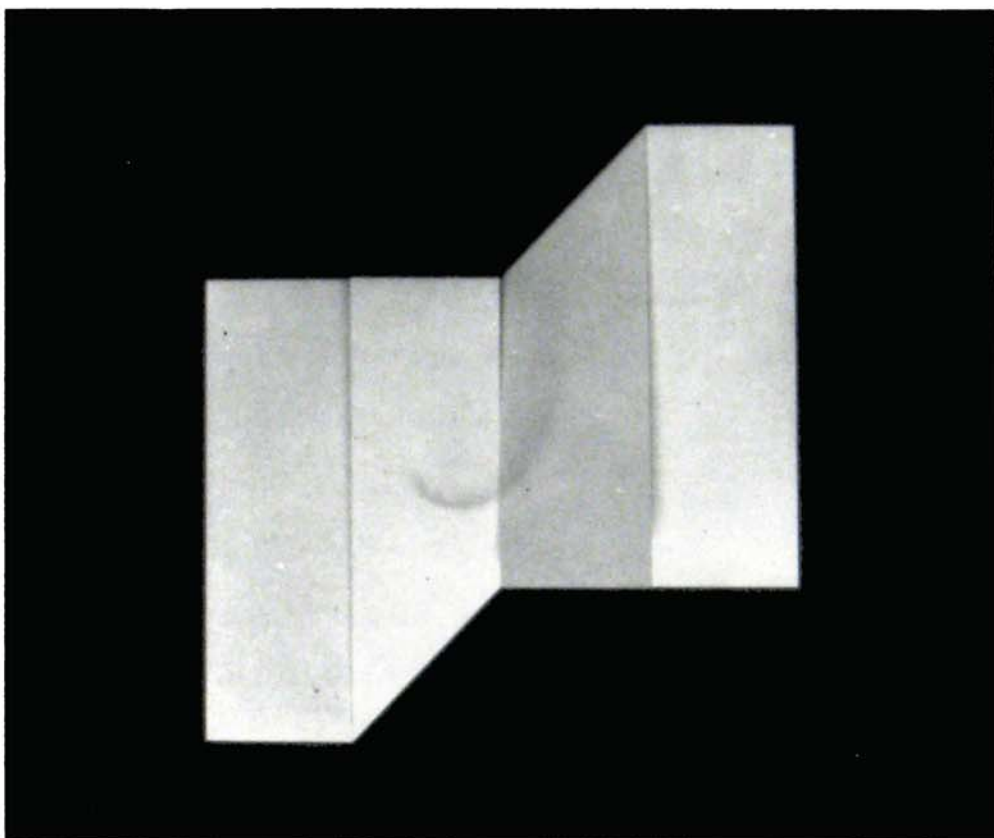
Kiállított művek.

Amfigramma (1972.)

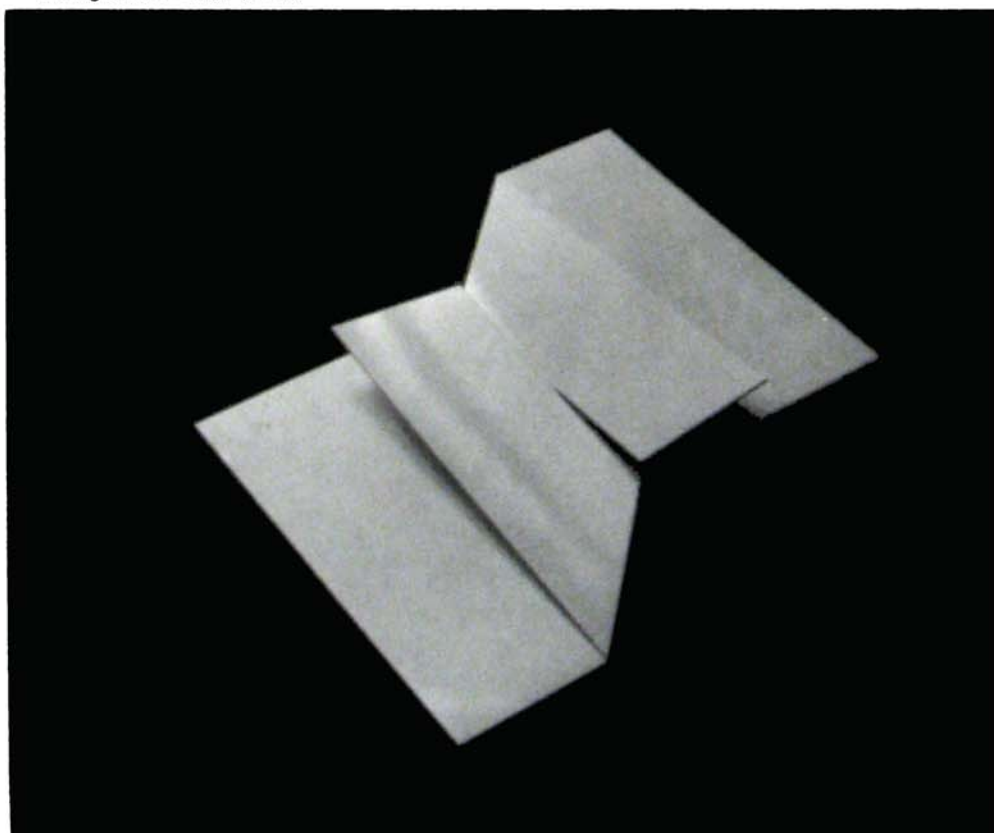
Filmtervek

Amfigrammák (1973. BBS Filmnyelvi sorozat, Gulyás János)

Élő háló (Pannonia, 1980. Forгатokönyv-pályázat)

Amfigramma-relief (1974)

Kiállított mű:
Kotta-kézirat

Filmek:
Round (BBS 1975, 35 mm ff. 11 p. o.: Jankura Péter)
Kalah (Maurer Dórával, 1981, BBS 35 mm, sz. 12 p.)

Film:

Aldrin (BBS 1976, 14 p. ff. o.: Bódy Gábor)

Aldrin

Fotó Maurer

VIDOVSKY LÁSZLÓ

27

Filmek:

Filmmetodika (BBS 1982, 16 mm ff.)

Don Giovanni (Koós A.–Breznyik P., BBS 1983, 16 mm ff.)

Operatőrje a következő filmeknek: A gang árnyéka

(Tényi I.); Dráma (Ajtony Á., 1976, 16 mm ff. 20 p.) Kulturisztika (Novák–Kovács);

Pályaválasztási híradó (Pap T.) Sock-Stressz (Donáth P.); Élet-formák (Donáth P., BBS 1975, 16 mm ff. 50 p.); A császár üzenete (Najmányi L.); Ondivatbemutató (Hajas–Vető); Kreativitási Gyakorlatok (Erdély M.–Maurer D.); Álommásolatok (Erdély M.); Gyurma (Háy Á.); Várakozás (Háy Á.–Vidovszky L.)

Don Giovanni

Fotó: Dobos

Filmek:

Najmányi: Szinkronpróba (BBS 1974, operatőr: Bódy Gábor)
A császár üzenete (BBS 1975, 35 mm ff. 50 p. o.: Dobos Gábor)
(1975-től mindketten számos film- és videótérvet készítettek)

Közös videómunkák:

David Bowie Budapesten (Vető J.)
Grieg zenéjére
Az idegen (Vető J.)

A Donauer Video Familie (Najmányi–Molnár–Örsi Katalin) két nyilvános előadása: Belvárosi Ifjúsági Ház 1977 nov. 19 és 1978. jan. 16.

Videóanyagok:

Bing Crosby and Ezra Pound
Richard Katz
Flammarion Kamill

A császár üzenete

Fotó: Bősze A.

Film:

Öndivatbemutató (Hajas, Vető, Dobos) 1976 BBS 35 mm, ff. 17 perc

Videó:

A vendég (Vető, Udo Kier) 1978, AKAI VT-5, 330 m

Az éjszaka ékszerai (Vető) 1978, AKAI VT-5

Kiállított művek:

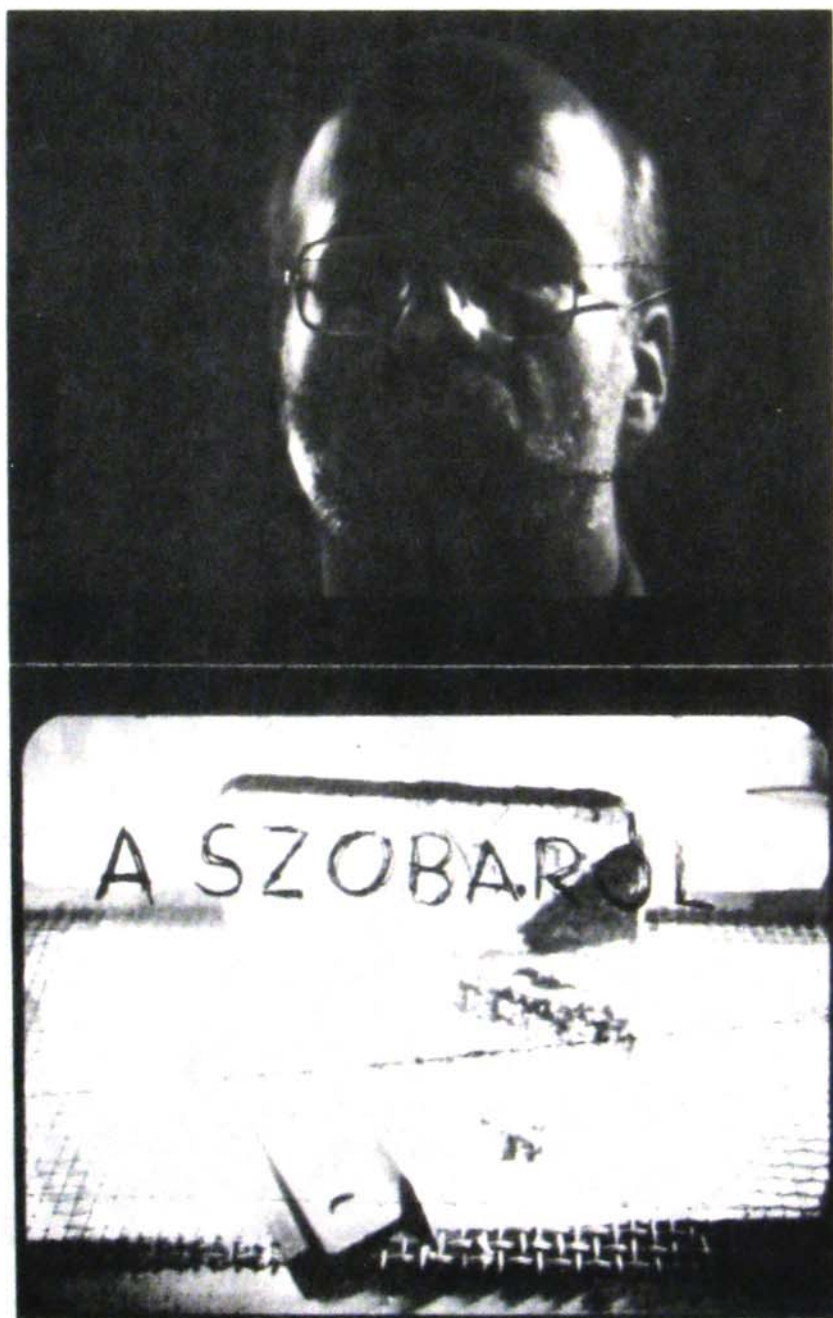
- Festett fotók a Spirál c. filmhez (1982)
 Összeccsendül két pohár (Méhes Lóránttal, 1983)
 Két szerető szív egymásra talál (Méhes Lóránttal, 1983)

Filmek:

- Öndívatbemutató (Hajas–Dobos G.)
 Trabantománia (Kozma–Zuzu) 1981. S8 sz. zene: Trabant
 Eröss János (Szirtes J.–Dr. Horváth) 1981, S8 sz.
 Sűnfogó (Dr. Horváth–Kozma–Levitzky) S8 sz.
 Illegális központ (Dr. Horváth–Járai) N8
 A szobáról (in memoriam H. T.) Pannónia–BBS 1982, 35 mm sz.
 Spirál (Zuzu) Pannónia–BBS 1982, 35 mm sz.
 Kabaré (Dr. Horváth–Szirtes J.–Járai–Kozma) öt S8 etüd + performance U-matic videón (munka alatt)

Videó:

- A vendég (Hajas–Kier); Az éjszaka ékszerai (Hajas–Kier); Az idegen (Najmányi–Molnár);
 David Bowie Budapesten (Najmányi–Molnár)

A szobáról (In memoriam H. T.)

Kiállított mű:

UKIAH" olaj, vászon, két db. 190x190 cm, 1983.

Film:

Tükröződés: (BBS 1976, 35 mm sz. 8 p. o.: Vékás Péter)

UKI-AH!

Birkás Ákos, 1983

Kiállított művek:

TANGRAM X – üvegfestmény
Szövegparaván (1982) 40x50

Film:

Láttam a láttalakat
(1977, 16 mm ff. kétszalagos)

TANGRAM X-üvegfestmény-terv

„A film: reprodukció: A történet az emlékezésért hozzuk létre. Bármikor újra vetíthető. Egyszeri viszonyokat állandósít, a dolgok ismételhetőségét sugallja. (1976)

Két szemben ülő (majd álló) lány, mint egymás hangos tükre, kimondják azt, amit különben nem, mikor elmondják azt, amit amúgyis látunk. Egymást, magu-

kat, környezetüket írják le szóban, közölve vizuális érzékeiket, ráfonódva az aktuális történetre. A film jelenidejében saját jelenlétüket próbálják tetten ér-

ni. Mi velük követjük a minimális eseményeket, a filmet nézve őket visszhangozzuk a percepció távolságával

(1977 október).”

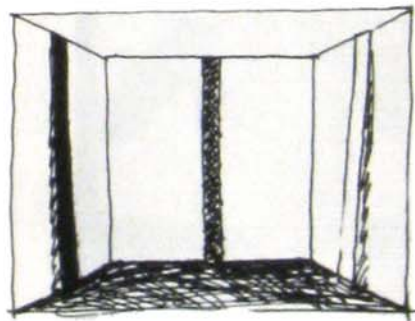
Egyenközű párhuzamosok (1978–79, N8 sz. két vetítővel, 10 p.)

OSZLOPOK (1978, performance-terv kisebb változtatásokkal 15 perces videószalagon realizálva: Gent, 1980 tavasz)

„Üres fehér fal. Megjelenek két léccel, majd a falnak támasztom. A zakóm felakasztom egy falbavert szögére. Az előkészített csomagoló papíron, vagy kiterített újságlapokon az egyik deszkát fehérre, a másikat feketére festem. Hagyom száradni, – cigarettaszünetet tartva. Szikkadás után egymástól lécnyi távolságra felszögelem őket a falra párhuzamosan, függőlegesen. Fehér ecsettel a fehér mellett, a feketével a fekete mellett húzok vonalat a köztes sávban. Összekeverem, – szürke csik, a három

alaptónus sorban. A két deszkát lefeszítem, különböző takarás-helyzetek: más-más sorrendben állítom a falon lévő szürke csik elé. Majd a két léccel festékes oldalát összenyomva lefektetem a padlóra. Körbejárom őket, végüknél megállva, végignézek rajtuk, lassan emelve egyenesen előre-fel a tekintetemet. Egész idő alatt barna nyakkendőben voltam, leakasztom a zakóm és átlépve a léceket, keresztülmegyek a termen, egyenest az ajtónak tartva, távozom.

A deszkák, a „festmény”, a festékek, ecsetek a helyszínen maradnak, kabátom helyén a festékes rongy lóg, melybe a kezem töröltem. Csönd, és nem színtézis.”

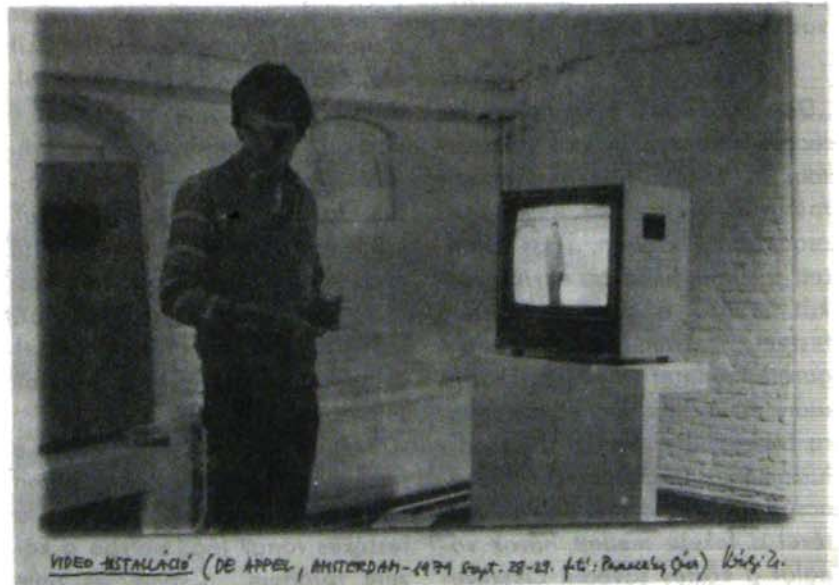
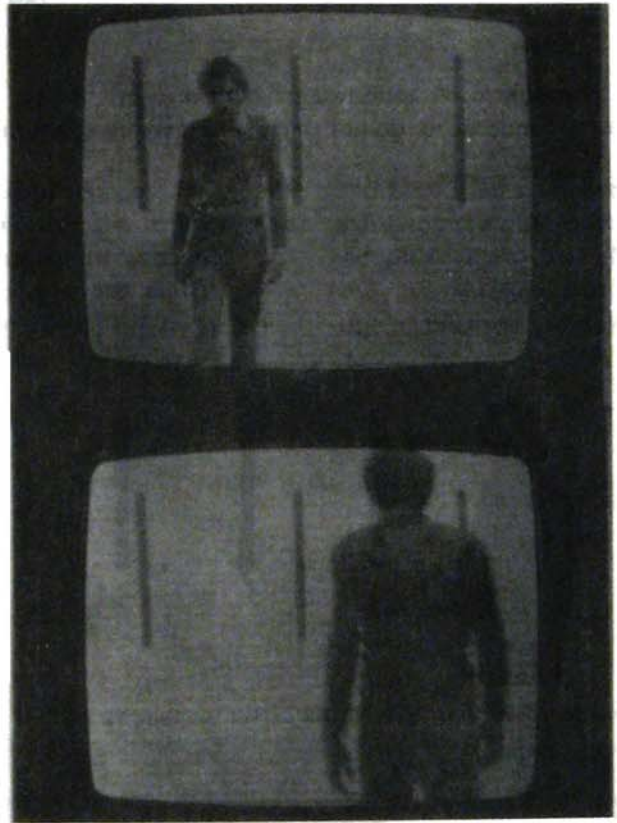
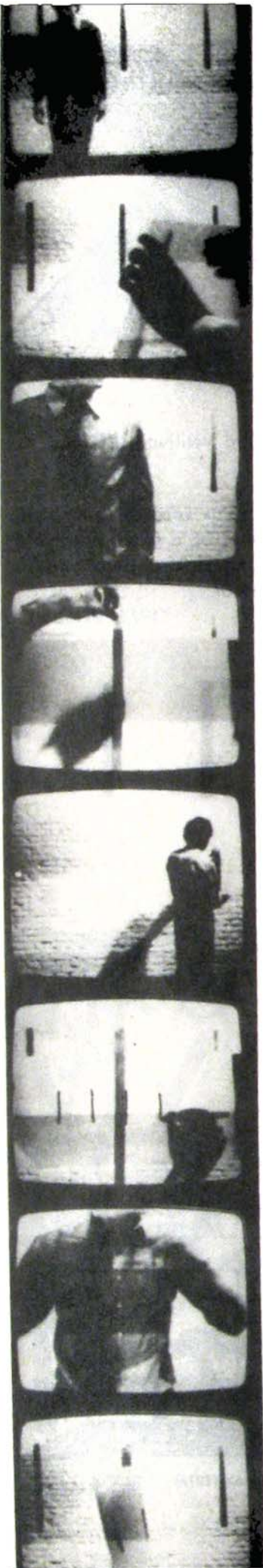

Oszlopok (1978)

Videó:

Rózsa-eszpresszó, 1976. nov. 4. kb. negyed órás

„Utasítás az operatőrnek a kamerával induljon el tetszőleges irányba egyenesen előre. A falnál forduljon vissza és egy másik vonalon végigmenve folytassa útját. Ha akadályba ütközik, várja meg, míg azt eltávolítják. (vagy ha ember odábbmegy.)”

VIDEO-INSTALLÁCIÓ (DE APPEL, AMSTERDAM-1979 szept. 28-29. fotó: Páncsoly Géza) Könyv 24.

Video-installáció (Amsterdam, De Appel Galéria 1979, szept. 28-29.)
Fotó: Perneczky

Filmek:

- Borús zuhanások (1968, N8 sz. és ff. 8 p.)
- Kérdés és üzenet (1969–70, 16 mm sz. 7 p.)
- Visus (BBS 1976, 35 mm sz. 20 p.)
- Mozgóképanalízis (BBS 1977, 35 mm ff. 28 p.)
- Napilap (1978, főiskola, 16 mm)
- Eldorádó (1979, főiskola, 16 mm)
- Privát történelem (HDF 1979, Bódy Gáborral, régi amatőrfilmeket felhasználva)
- Raszter (BBS 1980, 35 mm sz. 40 p.)
- Extrém (1981, 35 mm)
- Summa (BBS 1982, 35 mm)

Tükör-tükröződés

Filmográfia:

Bisztró (1971, 16 mm ff. 8 p.)

Madarak (1975–76, 16 mm sz. 8 p.) – (BBS1981, 35 mm sz. 8 p.)

Woyczek (BBS–MTV KISZ 1978, 16 mm ff. 109 p.)

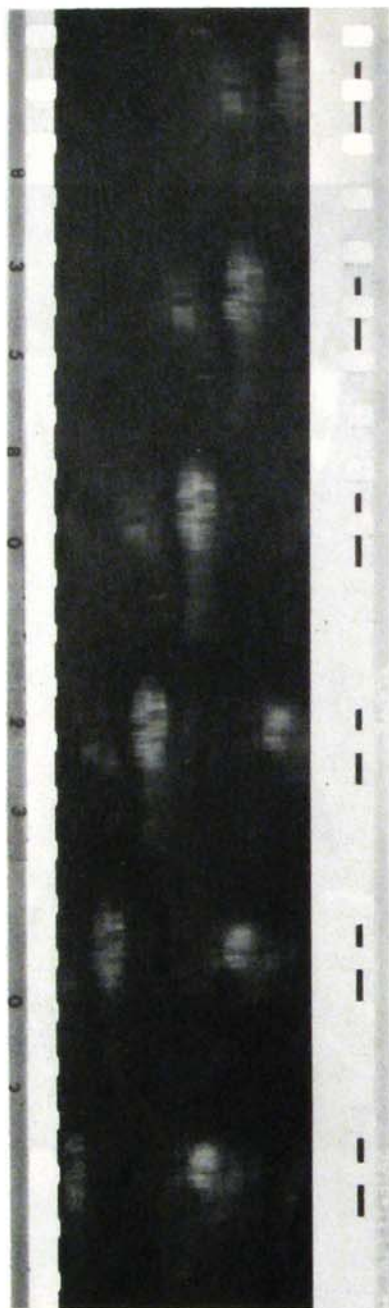
Filmnapló (BBS–MTV KISZ 1979-től, 16 mm ff.)

Hajnal (BBS–MTV KISZ 1973–80, 35 mm ff. 21 p.)

Gravitáció (BBS 1981, 35 mm sz. 21 p.)

Tükör-tükröződés (BBS 1981, 35 mm sz. 22 p.)

A pronuma bolyok története (BBS 1983, 16 mm ff. 90 p.)

Gravitáció

Filmek

Normál 8 mm-esek

Egy különc ur (10 p. 1971, ELTE afk)

Mese (4 p. 1971, ELTE afk)

Kockahordás (hurokfilm, 1971)

10 éves az ELTE afk (3 p. 1971, sz. ELTE afk)

Bíri bögrét kap (1/ p. 1972)

Tempo, mozaik, lanc, fonal, igazolványképek, kirakati babák, üvegek, színház, sakk, gó, malom, kézfogás, óra, Lánchid, gyurma, fólia, játékkatonák, Lukács Mari, Major János, ezerarcu ember stb. (70–90 p. 1972–76)

16 mm-esek

Gyurma (3 p. ff 1972 II 9–11 ELTE A)

Vedekezz hozzáértoen (2 p. ff. 1973)

Vár/Tempo (8 p ff 1974, Pannónia)

Major János fsz

Keresztek (2 p ff 1976)

Sex (9 p ff 1977 TV)

Sokfejűek (2 p ff 1977)

Rács (1 p. ff 1978)

Munkamegosztás a családban (2 p. ff. 1978, IV 30. Iskola TV)

Szobrok (8 p ff 1978, V 1.)

Bodjak (9 p. ff 1978)

Gyurmatanulmányok (25 p. ff és színes, 1976)

Hamburg (6 p. ff 1982)

35 mm-esek

Egy különc úr (15 p. ff 1972. BBS)

Üldözes (1 p. színes 1972–73, BBS)

Festett film (4 p. ff 1975 – elveszett)

Gyurma (40 p. színes 1976–80, BBS)

Várakozás (7 p. ff 1979–81)

EGYETEMI SZINPAD
Budapest V., Pesti Barnabás u. 1. Telefon: 188-032, 189-372

HÁY ÁGNES
FILMJEI

*Egy különc ur
Gyurma
Tempo
stb.*

1975
január 17-én
pénteken este 7 órakor

ESZ

szombaton 12–14 óra között, valamint előadás előtt 1 órával a pénztárnál.

Legyetek válthatók az Egyetemi Szinpad Jegyirodájában (Bp. V., Váci utca 33. Telefon: 188-032), naponta 12–18 óra.

szombaton 12–14 óra között, valamint előadás előtt 1 órával a pénztárnál.

ESET (RATING)

MEGNEVEZÉS MINŐSÍTÉS. – NOMINATION QUALIFIES.

MINŐSÍTÉS NEM NEVEZ MEG. – QUALIFICATION DOES NOT NOMINATE.

MINŐSÍTHETŐ A MEGNEVEZHEZETLEN? – CAN THE UNNAMED BE QUALIFIED?

A MEGNEVEZETLEN MEGNEVEZHEZETLEN? – IS THE UNNAMED UNNAMABLE?

A film e gondolatsorhoz kapcsolódik egy számítógép képernyőjén megjelenített „esettel”

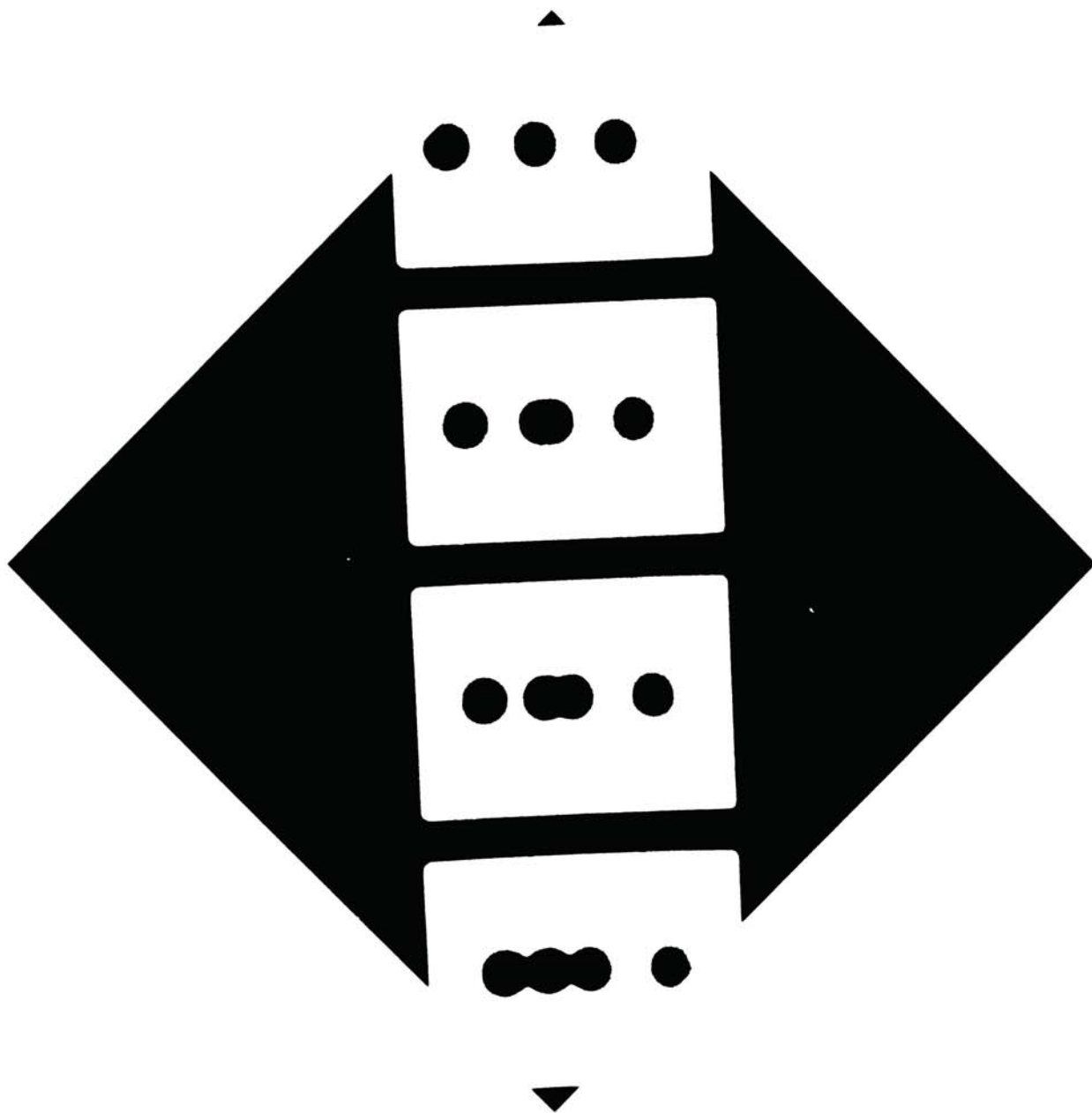
Számítástechnika: Deák Ferenc

Operatőr: Hollós Olivér

Computer-animáció.

382 m. 14 perc. Fekete-fehér. 35 mm/fényhang.

Balázs Béla Stúdió – MTV KISZ Kísérleti Stúdió.

Kiállított mű:

Őszi vázlatok (1981. 3 lap 50x70 cm)

Film:

Gulyás János: PSZEUDÓ (1971, 16 mm ff. 15 p.)
 Pauer Gyula kiállításáról, Józsefvárosi Kultúrház)

Filmtervek:

Monokróm (Gulyás Jánossal, 1972, a BBS filmnyelvi sorozat-kiadványban)
 Filmkoncert (1977, BBS K3)

Videó:

Metamorfózis (1977, ill. 1981, MAFILM K* szekció SMINK-fesztiválja részeként)

Pauer Gyula: Eredeti felvétel a híres nagyatádi pszeudófáról (1978)

Fotó: Érmezei Zoltán

Kiállított mű:

Hőképfilm

Film:

Téveszme (Az EXPERANIMA részeként)

képbe ez a szöveg -balról jobbra- fokozatosan beuszik és körülbelül olvasásnyi idő után

géndy péter olvasófilmje *** legéndy péter olvasó filmje *** legéndy péter olvasófilmje ***

Kiállított mű:

Egy arc módosulásai (1982, Haris Lászlóval, 3 lap egy 21 darabból álló sorozatból, 40x70 cm)

Filmek:

Zeneszerző: Fény és árnyék (rendezte: Kovásznai, Pannónia 1976, 35 mm ff.)

Zeneösszeállítás: Körúti esték (r.: Kovásznai, Pannónia 1976, 35 mm sz.)

(írta, rendezte): Felvonószerelők (referenciafilm, Pannónia, 1977, 16 mm ff. natúr)

(i. r.: Méhes Lászlóval): Cím nélkül (BBS 1978, 35 mm ff. és sz. natúr-animáció, félbemaradt)

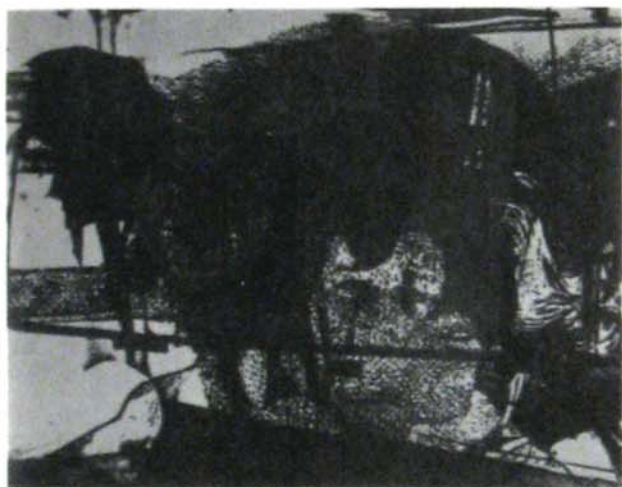
(i. r.: Summa-summárum (Pannónia, 1978, 35 mm sz. animációs)

(i., r.): Rolling Stones blues (Pannónia, 1981, 35 mm natúr-animáció)

(i. r.): Nefelejcs (MTV 1982, mm ff.-sz.)

Szerkeszti, Beke Lászlóval: EXPERANIMA I–II. (Pannónia–BBS 1981–83, 35 mm sz.-ff. animáció)

(i., r.): József Attila film (MTV 35 mm sz. xerox animáció, készül)

Taxiban
Dél. És a sofőr. Hazavágnám ezt a csajt

Otthon
Később
Sex 2. Hosszabb. Csao.

Büfében
Később. Jó lenne egyedül
Teljesen egyedül. Gyerek nélkül. Nem megy.

Otthon
Éjszaka. Alvás. Végre egy szabad nap. Ez jó

Fotó: Haris László

Filmek:

Portré (1974, N8 ff. 1 p. 30 mp)

Portré (1975, S8 sz. 2 p.)

Irott film (1975, 16 és 35 mm + esemény, 3, ill. 20 p.)

Érintés (1976, S8 ff. 2 p.)

Fáziseltolás (1977, 35 mm ff. 2 p. 45 mp.)

Film (1979, 16 mm ff. 3 p.)

Film (1980, S8 ff. 3 p.)

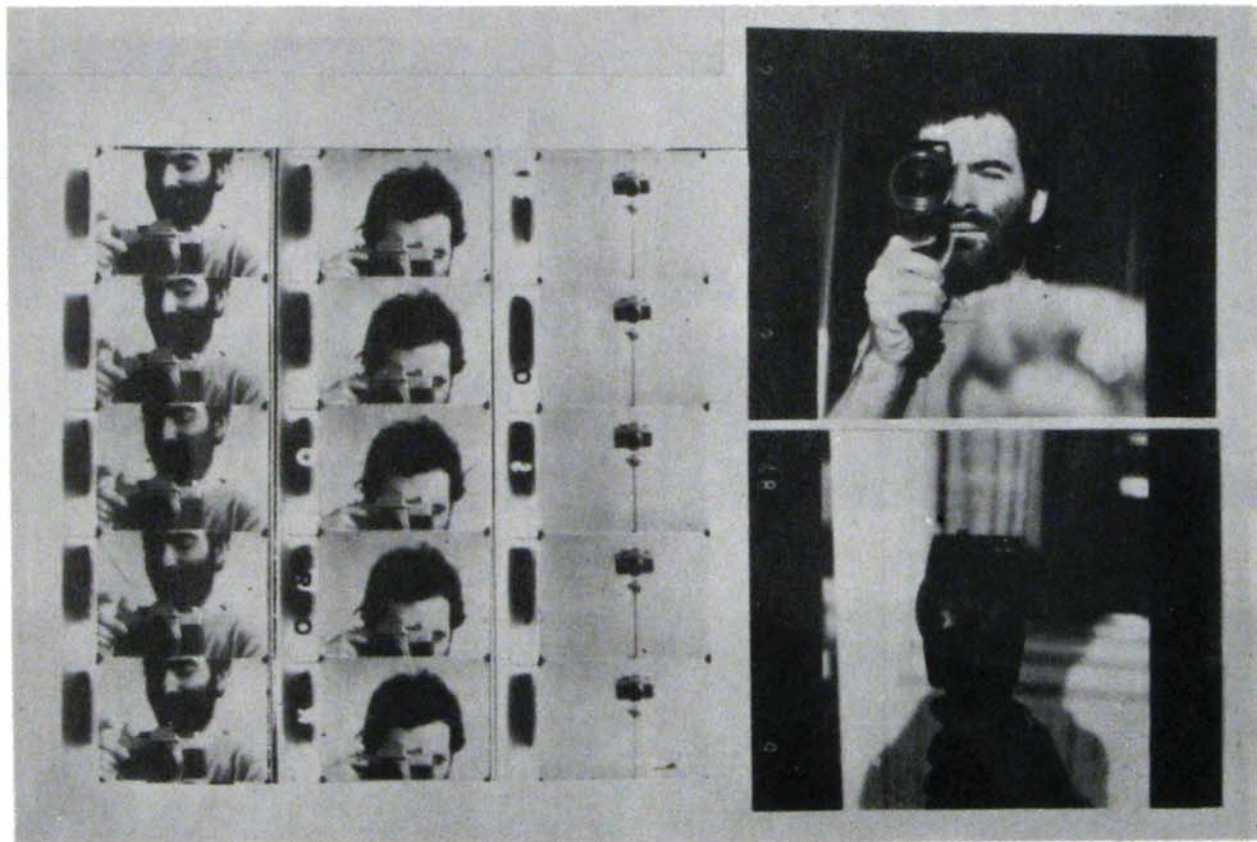
A valóság leképezésének és rekonstruálásának viszonya oltott médiumban (az EXPERANIMA részeként, Pannónia-BBS ff. 35 mm)

Dokumentáció egy super 8-as filmről (1980, 35 mm ff.)

Tanulmány (1980, 35 mm ff.)

A következő filmek 1976-ban megsemmisültek:

Vizuál-szemantikai film (1974), Pozitív-negatív (1975), Közelítés (1975), Roncsolás (1975), Kioltás (1975), Érintés (1976), Poem (1976), Filmezem, hogy fotózom a filmezésem (1976, negatív kópia van)

Fotó a „Filmezem, hogy fotózom a filmezésemet” c. munkáról Fotó: Hegedüs

Baranyai András

(sz. 1938) H-1015 Budapest, Tolsky utca 6.

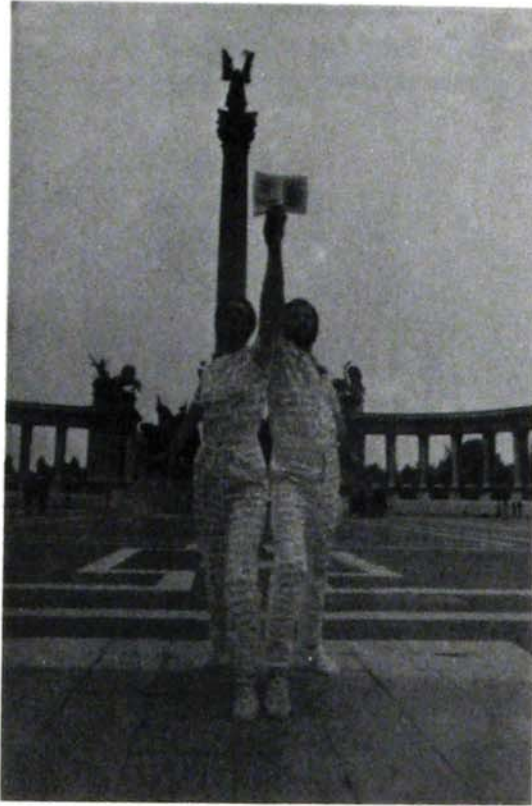
Négy kövő arckép Jane Morris-szal

Kiállított mű

Bélyegfilm (a BBS-ben készülő filmhez, illetve a korábbi kiállításához kapcsolódó objekt, 1983)

Filmterv (1982)

Videófilm a velemi textil-szimpozionon (1981)

FILM POSTAI INSPIRÁCIÓBAN ④

ARTPOOL'S FIRST MAIL-FILM PROJECT

Kedves

Kollektív filmet készítek onreflexio-
kösítet' címmel a Magyar tükörművel
legfontosabb helyszínre robotként
Szavaink megjelenés a mellékelt
fotókban látható helyzetben (a helyzet
a művészeti körök legfontosabb személynépe,
revis valamit felírva.)

Önünk ha ötlettel a helyszínel
is helyzetek kivétel nélkül együttmű-
ködni velünk. ~~amelyek a~~

Minden ötletet megvalósítunk ha
nem ütközik technikai akadályba.

A film önálló és egyben a
alapanyag is készült a Magyar
Színház körünk a Környezetet.

I LIKE YOUR WORKS

Ujsekedésünk
ötletkötés
Magyar Színház
betti project
506.

Technikai ④ Az ötletet olyan formában
kifejt, ha, az kiállításra 1983. okt.
kiállításban is megvalósul.

④ Hozzájárulásunk, ~~amelyek~~

az anyag elkészítése akkor kezdődött ha
a végsőnek immáron kész.

MIELŐBB

galántai györgy
11-1023 budapest,
frankel ló ór 02/7. II. 10

Kiállított mű:

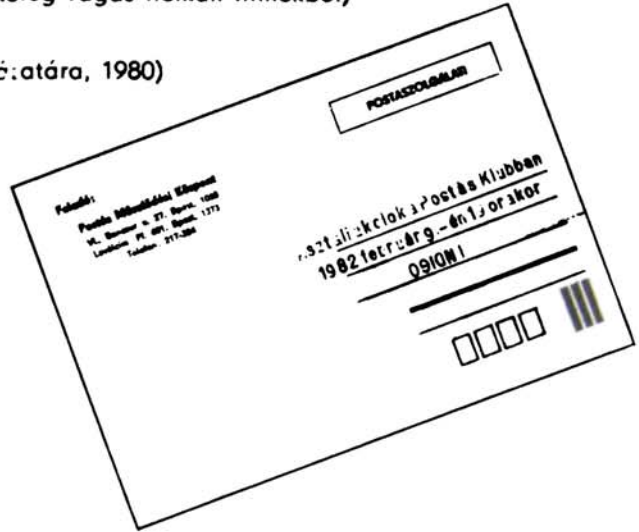
Filmrajz (1983, festmény, szöveg)

Film:

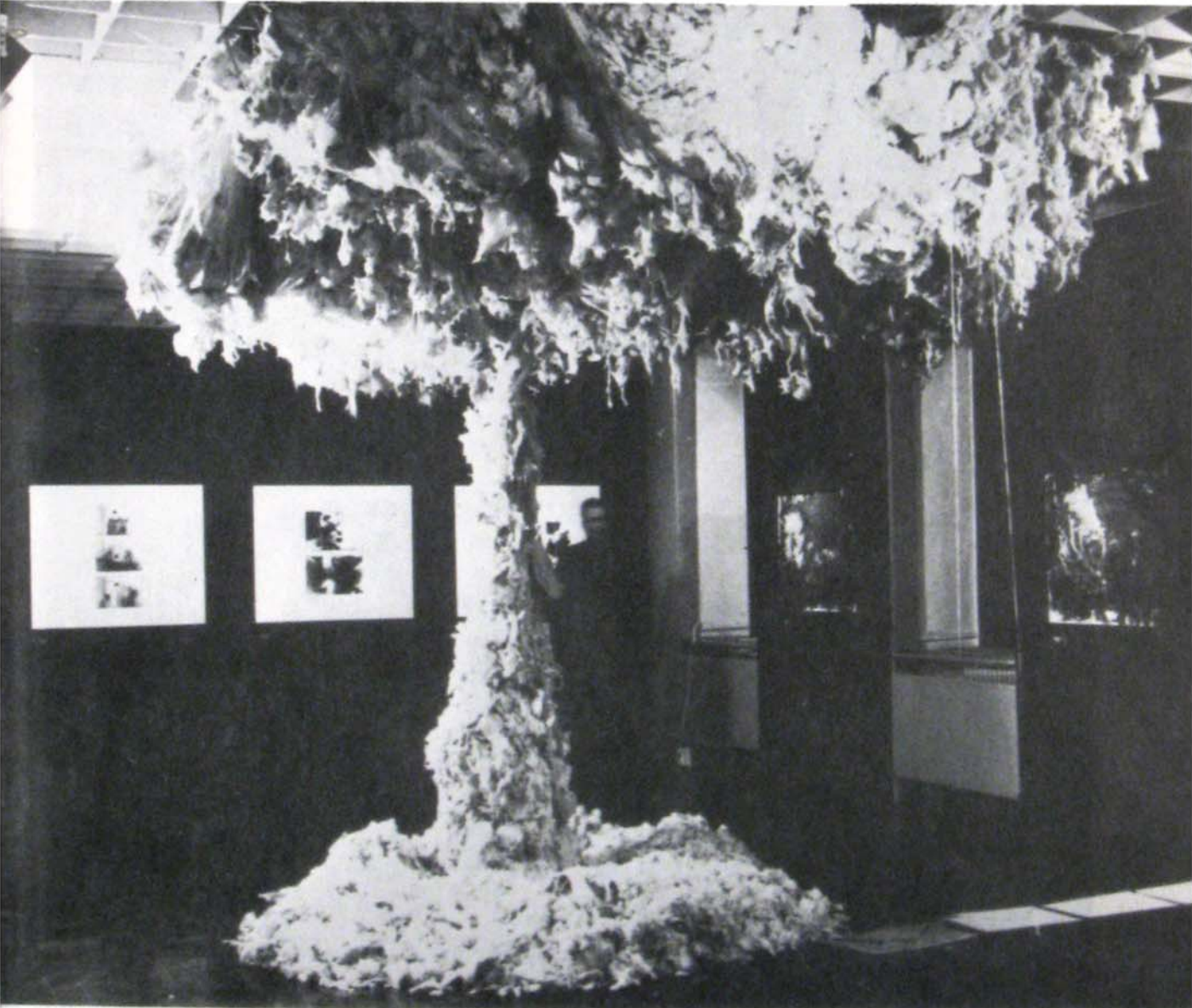
Duna-filmpályázat, 1981 (3 p. S8-as, lehetőleg vágás nélküli filmekből)

Filmterv:

Óra-paradoxon (BBS K3 „Filmidő” pályázatára, 1980)

INDIGO CSOPORT

Ideiglenes szobor vattából

Kiállított mű:

Kirakat (1983, a kirakatban)

Filmek:

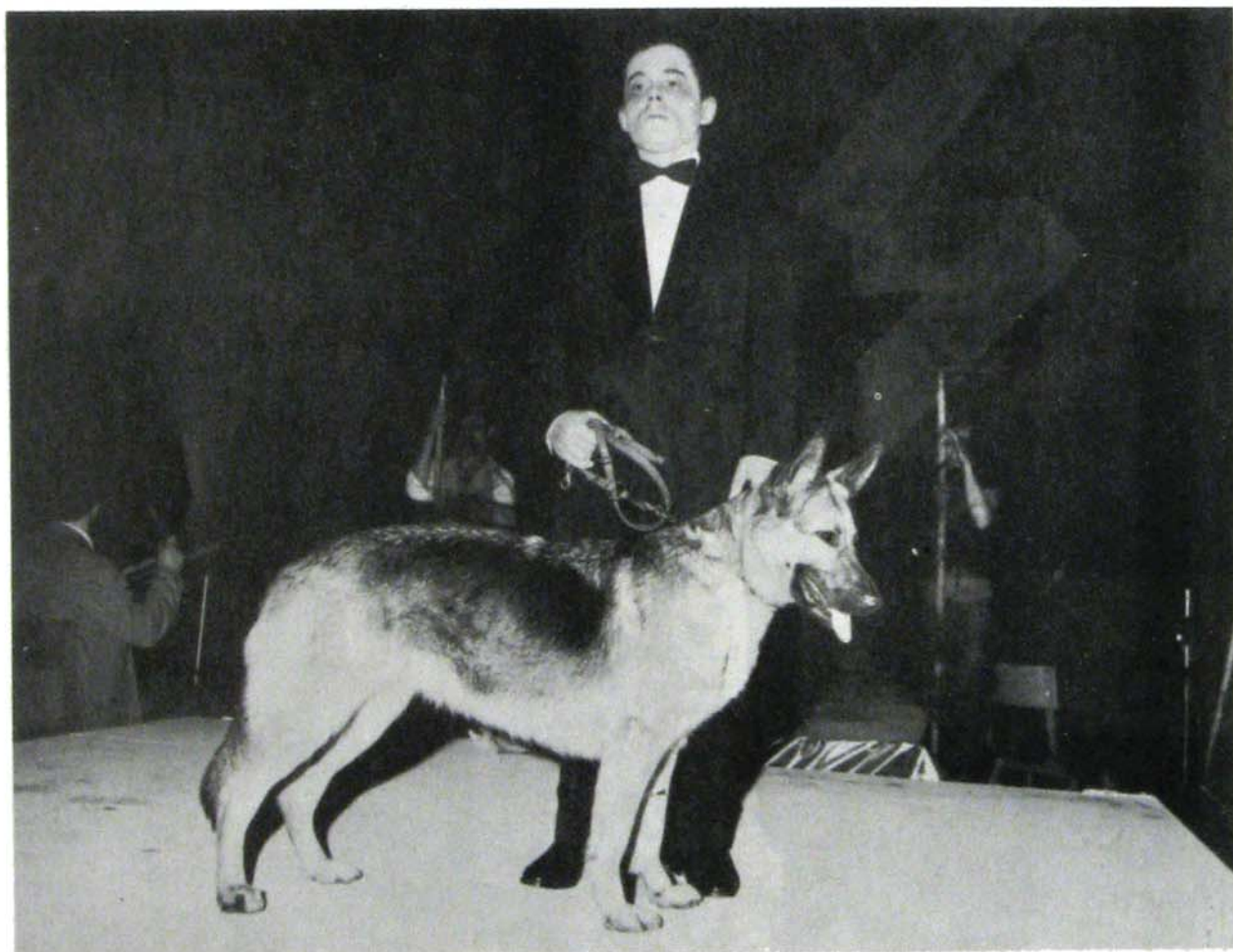
1980. III. 30. „Múló rosszullét” élő műsorfelvétel, videóra (Mafilm K* szekció), a SMINK-fesztivál anyagaként (megsemmisült)

1981. IX. „Dr. Eröss János” c. film (S8 kb. 15 p. Vető Jánossal, operatőr: dr. Horváth, videón az INFERMENTAL programban is)

1982. III. 29. „Dr. Eröss Jánoss” élő műsorfelvétel, az előző filmmel együtt videón (BBS)

1982 nyaratól a BBS támogatásával a Kabaré c. film, S8 sz. (Járai Alfréd, Kozma György, dr. Horváth) Alkotóként és szereplőként a következő filmekben vett részt:

„Őn az a fiatalember, akinél a lányom lakik” „TV Híradó”; „Szibériai kutya” „Kisvirág” (a filmcímek nem véglegesek)

„Múló rosszullét” (Szirtes János Sapphóval)

(1981. III. 30.)

Fotó: Makky

Kiállított mű:

„Elveszett Filmjeinkből” (1983, rajz, fotó, 200x100 cm)

Filmek:

1. Boríték (ff., 10 perc – elveszett) S8 bemutatva a Boríték performance-on 1979 október
2. Altorjai (ff. 6 perc) S8
3. Lófilm (ff., 6 perc) – elveszett S8 bem. A Lóról c. perf-on 1980 március
4. Egymás mellé vetített Duna filmek, Liszt: II. Magyar Rapszódijára (ff., 6 perc) S8 bem. Gömb: 1981 március
5. Park (ff., 3 perc) S8 bem. Gömb: 1981 március
6. Homokbányában (színes, 5 perc) S8 bem. Gömb: 1981 március
7. Lottósorsolás (ff., 5perc) párhuzamosan 2 vetítővel S8 bem. Gömb: 1981 március
8. Metró (ff., 2 perc) S8 bem. Gömb: 1981 március
9. Platón: Lakoma (színes, 6 perc) S8 bem. Gömb: 1981 március
10. Makett és Valóság (ff. és színes, 6 perc) S8 bem. Gömb: 1981 március
11. Séta (színes, 9 perc) S8 bem. Jubileum: 1982 február
12. Gyufaparlament (ff. és színes, 6 perc) S8 bem. Gyufa: 1982 március
13. Amazonok Harca (színes, 6 perc) S8 bem. Gyufa: 1982 március
14. Gyufaremeték (színes, 6 perc) S8-as és 16-os bem. Gyufa: 1982 március
15. Gyufajáték (ff. 10 perc) 16-os bem. 1982 március
16. Gyufa, a színpadi cselekmény rögzítése (ff., 16-os 35 perc)
17. Kitakarásos (színes, 3 perc) S8 terv. bem. Max és Móric: 1983 február

1983. január 22.

Elveszett filmjeinkből

Filmek:

Flirt (BBS 1980, 16 mm, ff. 5 p.)

Cím nélkül (1981 főiskola, 16 mm, ff. 20 p.)

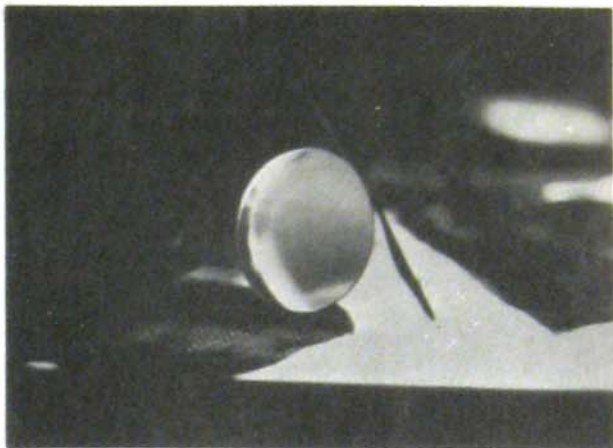
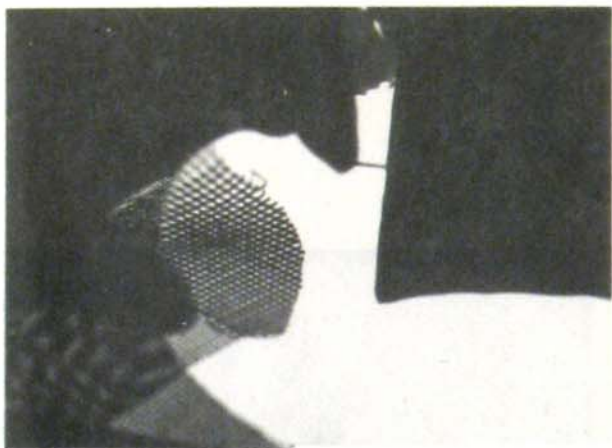
Új könyvek (1983, főiskola, 16 mm, ff. 35 p.)

Fotó az 1981-ben készült filmből

Kiállított mű:

Murális terv (1982, mozgatható fotó)

Fotók filmből (1982)

Gábor Áron biciklire szerelt kamerával

Film:

1979 Arcpár (színes, S8 4 perc)

1977–82 Tekintetek (színes és fekete-fehér, S8 10 perc)

Film-akció:

1978 A megvalósulás szimmetriái film-festmény, festmény-film

bemutató: Magyar Iparművészeti Főiskola, Fészek

1980 Exit/EI, merőleges folyamatok

(színpadi előadás fény-árnyék, film, elektromos és énekhangra)

bemutató: Magyar Iparművészeti Főiskola

Videó:

1977 Tárgy szabadesése és ütköztetése önmagával

Filmterv:

1979 Üvegfilm, a nemlétező eltűnése az igazi létezés

1980 Az írás, megelevenedett betűk

1980 Azonosításelméleti alapesetek, Erdély Miklóssal

Üzenet (1980) akció pillanat

Exit-EI (1980)

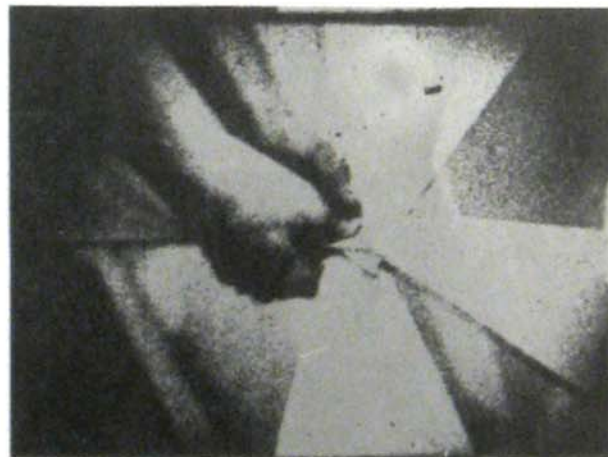
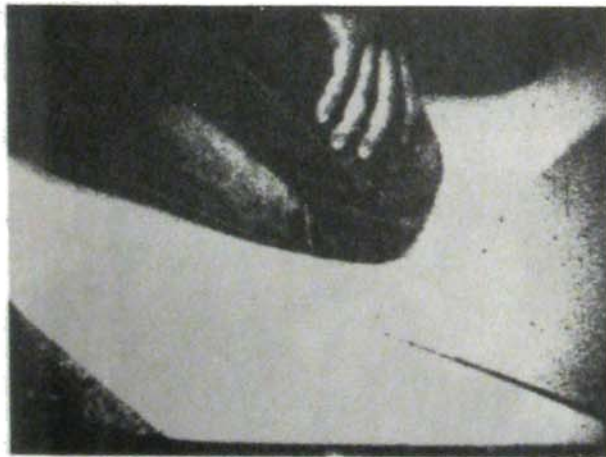
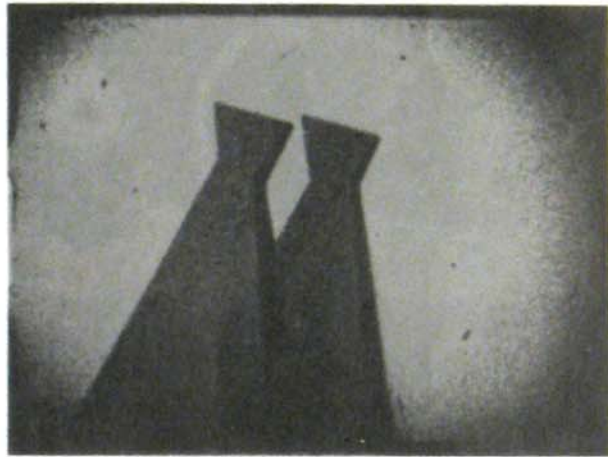
Kiállított mű:

Díszlet a Leszedték a tetőt c. filmhez

Filmek:

Animátorok kalandjai I. (1982, S8, sz. 20 p.)

Oktatófilm: mágnesség (1982, 16 mm, ff. 8 p.)

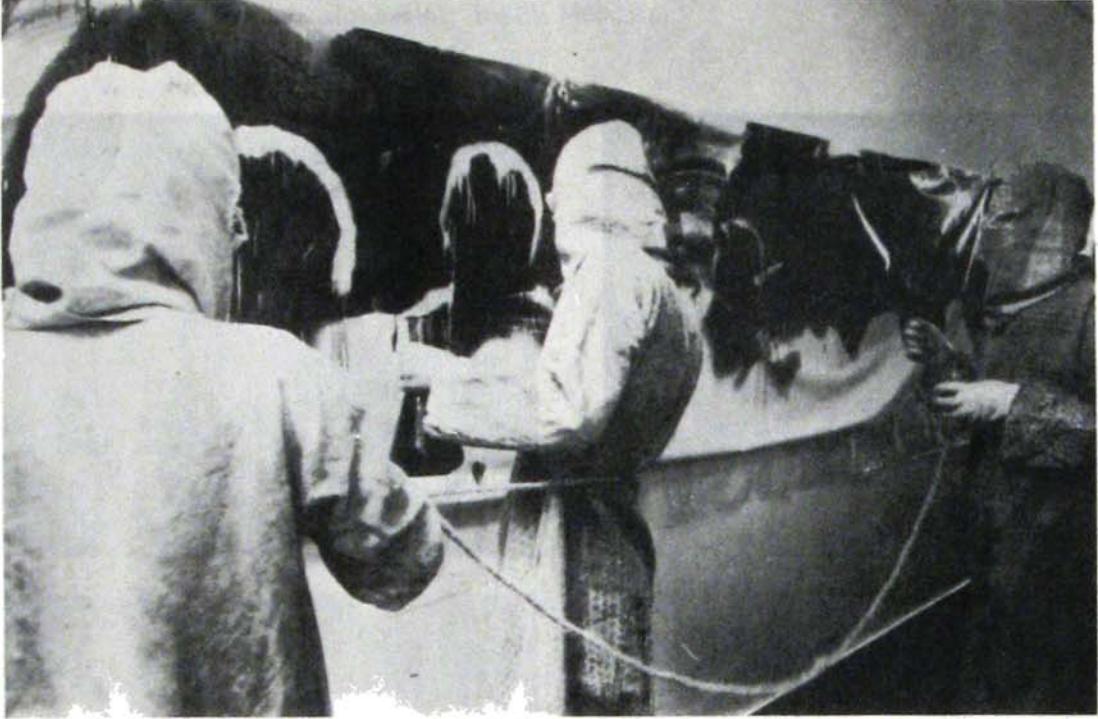

Kiállított mű:

Xertox dolgos meditáció 8. (Lévay Jenő, Regős Imre, Swierkiewicz Róbert) Fotópapír 1 mx10 m
(1982. október 19.)

Filmek:

Xertox dolgos meditáció 7. 9. (Mindkettő 1982, S8, sz.)

Dolgos meditáció 8. (1982. X. 19. Bercsényi Kiállítóterem)

Fotó: Pácsr A.

Kiállított mű

Allegoria (Halálkalligráfia) 1978, két 70x50-es lap fotók Palotai G.

Filmek

Fehér és fekete (Halálkalligráfia, 1977, S8 ff 18 p. h.)

TER-KEP No I–No II (1977 S8 ff 14 p.)

Fátum c. előadás filmváltozata (Vasvári L. S. Ördögh Balázs, 1978, S8 ff 17 p. h.)

24 óras közös akciófilm (Vasvári L. S. Ördögh B. és a tokaji művésztársulat tagjai, 1979, S8 sz. 3 p.)

KOR (Csehov Hatos számú korterem c. művének filmváltozata, Ördögh B. Vasvári L. S. 1979–81, S8 sz. 15 p. h.)

Beharren (Megmaradás, 1978–81, S8 sz. 54 p. h.)

BEHARREN

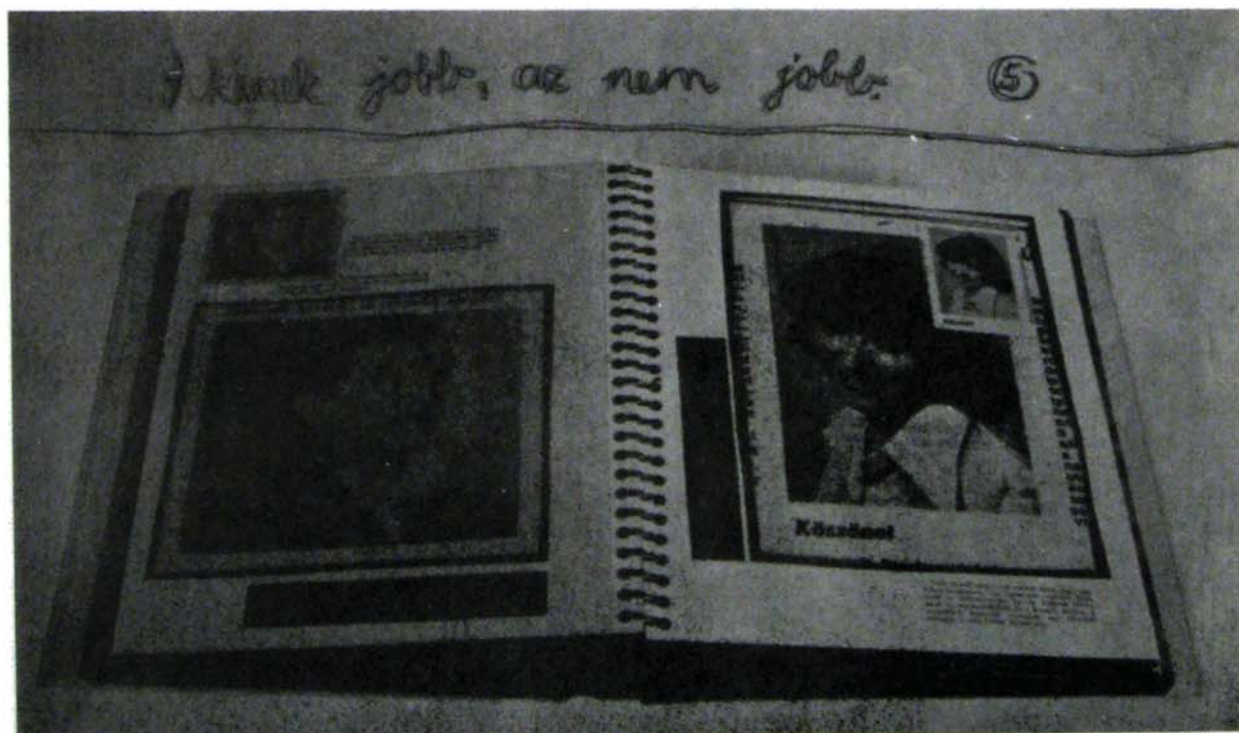
Kiállított művek:

Négy könyv (24x21 cm):

1. KÖR (1981) megvalósult forgatókönyv
2. TANULMÁNYÚT (1979) meg nem valósult forgatókönyv
3. COSMOPOLIS (1980) megvalósíthatatlan forgatókönyv
4. IDOSZAKI TAJÉKOZTATÓ (1982) megvalósítható forgatókönyv

Film:

Egy film a „Künstlerische Tanz” alapján (Jelenczki I., Ördögh B.: 1977, N8 ff. 27 p.)

Kiállított művek:

MTV (fotók, 1978, 78x54 cm)

Natural sign – Artificial sign (Természetes jel – Mesterséges jel. Fotók, 1980, 50x70 cm)

Filmek:

TV-film (1978, S8 sz. 12 p.)

Spirál

Metszéspont

Korlát (mind az INDIGO csoport Duna-pályázatára, 1981, S8 sz. össz. 12 p.)

Hogy te mindent
tudsz, azt mondom. Miféle furcsa
szándék indít dolgozni mégis, amikor
mesterséged nem kíván már kutathatót, ugyancsak
semmi jele, hogy valaki követelne
a folytatást? A munkád
senkinek nem kell.

(A kiállításon, illetve a katalógusban szereplő alkotók, betűrendben)

Baranyay András	43
Birkás Ákos	32
Bódy Gábor	22
Böröcz András – Révész László László	47
Dobos Gábor	28
Enyedi Ildikó	48
Erdély Dániel	50
Erdély Miklós	16–17
Forgács Péter	

Kiállított mű: Fotók

Galántai György	44
Gábor Áron	49
Gáyor Tibor	25
Gerő György	4–5
Gujdár József	

Film: Stúdió (Népszerű Tudományos Stúdió, 1969, 35 mm sz. 208 m)

Gyarmathy Tihamér	12
Hajas Tibor	30
Háy Ágnes	37
Huszárik Zoltán	14
INDIGO	45
Jelenczki István	53
Jeney Zoltán	26
Károlyi Zsigmond	33–34
Kisfaludy András	41
Kemény György	24
Lakner László	19
Lábas Zoltán – Nemesi Tivadar	51
László Sándor	9–10
Legény Péter	40
Lugosi László	

Kiállított mű: Fotók a „Napló”-ból

Maurer Dóra	20–21
Metzner Ernő	11
Mihály Dénes	8
Moholy-Nagy László	6–7
Najmányi László – Molnár Gergely	29
Novák Márk	13
Palotai Gábor	55
Pauer Gyula	39
Száva Gyula	38, 4
Szentjóby Tamás	18
Szirtes András	36
Szirtes János	46
Timár Péter	35
Tót Endre	23
Tóth Gábor	42
Tóth János	15
Türk Péter	

Kiállított mű: Négy arckép (1980, fotó-kollázs, 60x60 cm)

Film: az EXPERANIMA részeként

Vasvári László Sándor	54
Vető János	31
Vidovszky László	27
XERTOIX	52

JÖN!.....

Bélyegfilm

Artists' Stamps and Stamp Images

Felelős kiadó:
Zsigmond Attila, a Budapesti Képzőművészeti Igazgatóság
főigazgatója

GENERALART Deregj Nyomda